

รายงานผลการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
บันทึก ศึกษา รุ่งอีสาน

หัวหน้าโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทับใจ สิกขา
คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ร่วมโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สิกขา
นางสาวศุภลักษณ์ มาคุณตน
นายสมโชค หอมจันทร์
นักศึกษาคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

ได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจาก
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินงานตามโครงการบันทึก ศึกษา รุ้งอีสาน ในครั้งนี้ เป็นโครงการที่ดำเนินการตามแผนงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 การดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยบุคคลหลายท่าน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนหลายหน่วยงาน ซึ่งผู้ดำเนินงานต้องขอบขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ดังนี้

ขอขอบคุณ กองส่งเสริมการวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ตระหนักในคุณค่าความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณ

ขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธาดา สุทธิธรรม ประธานมูลนิธิภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและศิลปะเอเชีย อดีตคณบดีคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาความรู้ทางวิชาการ และให้การสนับสนุนในการดำเนินโครงการด้วยดีมาโดยตลอด

ขอบคุณ พระครูเกษมธรรมมานุวัตร เจ้าคณะตำบลเกษม เขต 1/เจ้าอาวาสวัดเกษมสำราญ บ้านเกษม ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ตลอดจนเจ้าอาวาส พระภิกษุ สามเณร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้รู้ทุกท่านทั่วถิ่นอีสาน ซึ่งไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ความรู้ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ

ท้ายที่สุดต้องขอบคุณผู้ร่วมโครงการ และบุคลากรทุกท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชาย สิกขานางสาวศุภลักษณ์ มาคุณตน นายสมโชค จันทรหอม นางอัญชิสา ทะนอก นางวิยะดา ธนสรรรณิชนางสาวยุพันธ์ มั่นคง นางสาวอรพรรณ ธาณี และนายธนวัฒน์ ฝอยจันทร์ ที่เสียสละเวลาอันมีคุณค่า ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินโครงการจนสำเร็จลุล่วง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทับใจ สิกขา
หัวหน้าโครงการฯ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
สารบัญ	๗
สารบัญภาพ	ค
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
สถานที่ดำเนินการ	2
แผนการปฏิบัติงาน (ขั้นตอน หรือวิธีการดำเนินโครงการ)	2
ผลการดำเนินโครงการฯ	3
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	6
บรรณานุกรม/บรรณานุกรมสัมภาษณ์	9
ภาคผนวก	14
- ภาคผนวก ก บันทึกข้อความและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ	15
- ภาคผนวก ข เนื้อหา	24
- ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการฯ	51
- ภาคผนวก ง ฐานข้อมูลร่องอีสาน และคู่มือการใช้งาน	82

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
24	วัดมงคลบุรีศักคาราม ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	60
25	วัดมงคลรัตนาราม บ้านดงต้อย ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	61
26	วัดศิริพุทธาราม บ้านท่าควาย ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	61
27	วัดสว่างสุวรรณาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	61
28	วัดบ้านโจด ตำบลขามสมบูรณ์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา	62
29	วัดใหม่สามัคคีธรรม บ้านโคกเพ็ด ตำบลกุดจอก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา	62
30	วัดเทพรังสรรค์ ตำบลบ้านยาง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	62
31	บ้านหนองไผ่ หมู่ 10 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	63
32	วัดบรมคงคา บ้านแก่ง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	63
33	วัดมณีจันทร์ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์	63
34	วัดจันทร์ประสิทธิ์ บ้านโพธิ์ หมู่ 3 ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม	63
35	วัดบ้านหนองแหวนาราม ตำบลนาโพธิ์ อำเภอภูพาน จังหวัดมหาสารคาม	64
36	วัดอัมพวัน บ้านม่วง ตำบลแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	64
37	วัดสุภาภรณ์นิคมธรรมาราม อำเภอนิคมน้ำอ้อม จังหวัดมุกดาหาร	64
38	วัดนาอุดมวนาราม หมู่ 6 ตำบลนาอุดม อำเภอนิคมน้ำอ้อม จังหวัดมุกดาหาร	65
39	วัดมโนภิรมย์ อำเภอหว้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร	66
40	งานบุญอัฐิ เทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร	66
41	ประเพณีแห่มาลัยข้าวตอก เทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร	66
42	วัดศรีธาตุ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร	67
43	วัดศรีอัมพวัน บ้านดงยาง ตำบลบากเรือ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร	67
44	วัดธาตุ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	67
45	ร้านขายสังฆภัณฑ์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	67
46	งานบุญผะเหวด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	68
47	บ้านแซงแหลม ตำบลแสนชาติ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	69
48	บ้านบึงโดน ตำบลแสนชาติ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	69

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
49	ศูนย์เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน สาขาช่างฝีมือสิ่งถักทอ บ้านหนองตู ตำบลธงธานี อำเภอร้อยชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	69
50	กลุ่มทอผ้าไทเลย บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย	70
51	แม่บ้านทอธงถวายวัดจอมมณี บ้านปากเป่ง ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย	70
52	วัดจอมมณี บ้านปากเป่ง ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย	70
53	วัดตาดข้าพัฒนาาราม ตำบลตาดข้า อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	71
54	วัดป่าพุทธคุณานุสรณ์ (วัดป่าไร่พวย) บ้านไร่พวย ตำบลตาข้า อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	71
55	วัดศรีชมชื่น บ้านวังสะพุง หมู่ 9 ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย	71
56	วัดศรีสัตตนาถ บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย	71
57	บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	72
58	วัดโพธิ์ศรี บ้านละทาย ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	74
59	บ้านอีเซ ตำบลอีเซ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ	74
60	บ้านโพธิ์ทราย หมู่ 3 ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	74
61	ธงอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ	74
62	บ้านแร่ ตำบลแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร	75
63	บ้านไฮหย่อง ตำบลไฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร	75
64	วัดปานิโรธมรรคาลัย อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	75
65	งานบุญกฐิน ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์	76
66	บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	76
67	วัดชัยประโคน (บ้านเสม็ดน้อย) หมู่ 6 ตำบลสลักได อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	76
68	วัดทักษิณวารีสิริสุข ตำบลลำดวน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์	77
69	วัดบ้านฉันทเพล หมู่ 1 ตำบลปราสาททอง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	77
70	วัดอมรินทร์าราม บ้านตาเตียว ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์	78
71	วัดศรีสะอาด บ้านโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย	78
72	วัดศรีคุณเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	78

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
73	วัดศรีอัมพร บ้านหนองแก ตำบลหนองแก อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	79
74	วัดโนนศิลา ตำบลโคกก่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอำนาจเจริญ	79
75	บ้านถ่อนใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	80
76	วัดโนนเตี๋ย หมู่ 16 ตำบลบ้านดาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	80
77	งานบุญสงกรานต์ วัดศรีอุบลรัตนารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	81
78	งานบุญกฐินแม่อำไพ ตำบลท่าลาด อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	81
79	วัดสว่างพิมพ์ธรรม บ้านสว่าง ตำบลสว่าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี	81

หลักการและเหตุผล:

ตุ้ง หรือ รุ่ง ในภาคเหนือเรียกว่า **ตุ้ง** ภาคอีสานเรียกว่า **รุ่ง** ในภาษาไทยใหญ่เรียกว่า **ตำซออน** พม่าเรียกว่า **ตะซุ่น** สำหรับในประเทศไทยโดยทั่วไปนิยมเรียกว่า **ตุ้ง** ตามอย่างทางภาคเหนือเพราะมีการใช้ในงานพิธีการค่อนข้างมาก และมีรูปแบบที่หลากหลาย จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของล้านนาหรือภาคเหนือ ตุ้งคำนี้เป็นภาษาภาคเหนือ หมายถึง ธง ซึ่งตรงกับลักษณะของ **ปฏากะ** ที่เป็นธงของอินเดีย ชาวล้านนานิยมสร้างตุ้งถวายเป็นพุทธบูชามาช้านานด้วยความเชื่อที่ว่า การถวายตุ้งนั้นเป็นการสร้างกุศลให้แก่ตนเอง และยังได้อุทิศให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ชาวล้านนามีความเชื่อเกี่ยวกับตุ้งใน 2 แบบ คือ 1) ตุ้งทำบุญ เมื่อได้ทานแล้วจะอยู่เย็นเป็นสุข เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต 2) ตุ้งทำทาน ถ้าได้ให้ทานตุ้งแล้ว จะช่วยให้วิญญาณผู้ตายหลุดพ้นจากนรกหรือวิบากกรรม ส่วนธงของอีสานนิยมทอเป็นผืนยาวๆ มีรูปสัตว์หรือรูปภาพต่างๆ ตามความเชื่อบนผืนธง เช่น จระเข้ เสือ ตะขาบ นางเงือก เทวดา และอื่นๆ นอกจากนั้นยังมีการดัดแปลงวัสดุธรรมชาติอื่นมาเป็นธงด้วย เช่น ลูกปัดจากเมล็ดพืช ไม้แกะรูปทรงต่างๆ เป็นต้น

ตุ้งมีชื่อเรียกต่างๆ มากมายตามการใช้งาน และรูปร่างรูปทรง เช่น **ตุ้งราว** ทำจากผ้าหรือกระดาษอาจเป็นรูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หรืออื่นๆ นำมาร้อยเรียงเป็นราวแขวนโยง **ตุ้งไชย** เป็นเครื่องหมายของชัยชนะหรือสิริมงคลทอจากเส้นด้ายหรือเส้นไหมสลับลี บางครั้งใช้ไม้ไผ่คั่น นิยมใช้ลายประจำยาม ลายปราสาท ลายเครือเถา ลายสัตว์ ลายดอกไม้ **ตุ้งสิบสองราศี** นิยมทำด้วยกระดาษ ลักษณะของตุ้งสิบสองราศี มีรูปนักษัตรหรือสัตว์ สิบสองราศีในผืนเดียวกัน เชื่อว่าในครอบครัวหนึ่งอาจมีสมาชิกหลายคน แต่ละคนอาจมีการเกิดในปีต่างกัน หากมีการนำไปถวายเท่ากับว่าทุกคนในครอบครัวได้รับอานิสงค์จากการทานตุ้งเท่าๆ กัน ถือว่าเป็นการสุมทาน ใช้เป็นตุ้งบูชาเจดีย์ทรายในวันสงกรานต์ **ตุ้งเจดีย์ทราย** ใช้ปักประดับที่เจดีย์ทราย ทำจากกระดาษสีต่างๆ ให้หลากสี ตัดฉลุลายด้วยรูปทรงสวยงาม เมื่อได้ตุ้งนำมาร้อยกับเส้นด้าย ผูกติดกับกิ่งไม้หรือกิ่งไผ่ ปักไว้ที่เจดีย์ทรายในวัด **ตุ้งตะขาบ ตุ้งจระเข้** เป็นผ้าผืนที่มีรูปจระเข้หรือตะขาบไว้ตรงกลาง เป็นสัญลักษณ์ในงานทอดกฐิน ใช้แห่หน้าขบวนไปทอดยังวัด บนความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแห่งสัตว์ในท้องถิ่นที่จะมาช่วยปกป้องคุ้มครองในงานบุญกุศล บางแห่งอาจมีรูปเสือที่เป็นเจ้าแห่งป่าร่วมด้วย **ตุ้งไส้หมู** เป็นงานศิลปะประดิษฐ์ที่เกิดจากการตัดกระดาษสีหรือกระดาษแก้วสีต่างๆ เมื่อใช้กรรไกรตัดสลักกันเป็นลายฟันปลาจนถึงปลายสุด แล้วคลี่ออกและจับหางจะเกิดเป็นพวงกระดาษสวยงาม นำไปผูกติดกับคันไม้ไผ่หรือแขวนในงานพิธีต่างๆ เช่น ตกแต่งปราสาทศพ ปักเจดีย์ทราย ประดับครัวทาน และอื่นๆ **ตุ้งโยแมงมุม** เป็นตุ้งที่ทำจากเส้นด้ายจากเส้นฝ้ายหรือเส้นไหม ผูกโยงกันคล้ายโยแมงมุม นิยมใช้แขวนตกแต่งไว้หน้าพระประธานหรือโดยรอบในงานพิธีกรรม ใช้ในการปกป้องคุ้มครองคล้ายกับตุ้งไชย เป็นที่แพร่หลายในภาคอีสาน

ปัจจุบัน ชุง หรือ ตุง ในมุมมองของคนรุ่นใหม่อาจเห็นภาพไม่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง แต่ ชุง หรือ ตุง ก็ยังอยู่ในวิถีวัฒนธรรมความเชื่อของคนอีสาน รวมถึงผู้คนในแถบลุ่มน้ำโขง และถือได้ว่า ชุง หรือ ตุง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ควรแก่ การบันทึก ศึกษา ไว้ให้ลูกหลานเรียนรู้สืบไป

วัตถุประสงค์:

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลชุงอีสานในด้านรูปแบบและประเภทของชุง กรรมวิธี/เทคนิคการผลิต ลวดลายบนผืนชุง รวมถึงความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับชุงชนิดต่างๆ
2. เชื่อมโยงฐานข้อมูลที่ได้กับฐานข้อมูลสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อให้บริการทางวิชาการ

สถานที่ดำเนินการ: 19 จังหวัด ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน

แผนการปฏิบัติการ (ขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินงานโครงการ ฯ)

ที่	ลักษณะงาน/กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี	หมายเหตุ
1.	ประชุมวางแผนเพื่อกำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล	ต.ค.-ธ.ค. 53	
2.	รวบรวมข้อมูลชุงอีสานในด้านรูปแบบและประเภทของชุง กรรมวิธี/เทคนิคการผลิต ลวดลายบนผืนชุง รวมถึงความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับชุงชนิดต่างๆ จากเอกสาร งานวิจัย ผู้รู้ ฯลฯ	ม.ค.-ก.พ. 54	
3.	ลงพื้นที่สำรวจและรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เป้าหมาย	มี.ค.- พ.ค. 54	
4.	สร้างฐานข้อมูล	พ.ค. 54	
5.	การบันทึกข้อมูลและทดลองใช้	มิ.ย.-ก.ค. 54	
6.	การเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับมหาวิทยาลัย	ส.ค. 54	
7.	จัดทำหนังสือชุงอีสานเพื่อเผยแพร่	ส.ค.-ก.ย. 54	
8.	สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	ก.ย. 54	

ระยะเวลาการดำเนินโครงการ: ต.ค. 53-ก.ย. 54

ผลการดำเนินโครงการฯ

ผลการดำเนินโครงการบันทึก ศึกษา ชุมอีสาน ในครั้งนี้ สามารถสำรวจพบแหล่งที่มีการใช้ธง จำนวน 70 แหล่ง แหล่งผลิตธง จำนวน 16 หมู่บ้าน และผู้ทอธง จำนวน 36 คน โดยสรุปตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้ดังนี้

1) การศึกษาและรวบรวมข้อมูลธงอีสานในด้านรูปแบบและประเภทของธง กรรมวิธี/เทคนิคการผลิต ลวดลายบนผืนธง รวมถึงความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับธง สามารถสรุปผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ก. ด้านรูปแบบและประเภทของธง

พบว่า รูปแบบของธงในภาคอีสาน มีความแตกต่างกันตามพื้นที่ เนื่องจากแต่ละพื้นที่ในภาคอีสานมีความถนัดในการทอผ้าที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ผลิตธงโดยส่วนใหญ่มักมีพัฒนาการมาจากการทอผ้าพื้นเมือง เช่น เขตพื้นที่ที่มีความถนัดทางด้านการเก็บขิดก็จะใช้เทคนิคการเก็บขิดในการสร้างภาพและลวดลายบนผืนผ้าธง เขตพื้นที่ใดถนัดการทอผ้าขาวม้าก็จะใช้รูปแบบของลายผ้าขาวม้ามาผลิตเป็นผ้าธง ซึ่งถือเป็นการสร้างรูปแบบบนผ้าธงที่แตกต่างกัน ส่วนรูปทรงมักเกิดจากความนิยมที่สืบทอดกันมา เช่น เขตพื้นที่ใดนิยมผลิตธงเป็นผ้าผืนยาวทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าก็จะสืบทอดรูปทรงนั้นต่อๆ กันมา เขตพื้นที่ใดที่นิยมนำผืนผ้ามาตัดเย็บเป็นรูปทรง เพิ่มเติมให้มีหาง มีกระเปาะสำหรับใส่ดอกไม้และเงิน ก็จะถือรูปทรงนั้นผลิตสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ดังนั้นหากจำแนกประเภทของธงอีสาน อาจจำแนก ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ธงโบราณ เป็นการผลิตโดยใช้รูปแบบแบบดั้งเดิม เช่น ใช้ผ้าขาวหรือสีธรรมชาติแล้วใช้ไม้ไผ่สอดคั่นสร้างรูปภาพ การใช้ผ้าพื้นสีขาวติดระบายเพื่อถ่วงน้ำหนักและสร้างความสวยงาม การเขียนภาพตามความเชื่อบนผืนผ้า เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ธงประยุกต์ เป็นการประยุกต์จากธงโบราณ ทั้งนี้อาจเป็นการประยุกต์ด้านวัสดุหรือเทคนิควิธีการผลิตก็ได้ เช่น ใช้เทคนิคการพันสับผืนผ้าแทนการเขียน การพิมพ์สกรีนด้วยเทคนิคต่างๆ บนผืนผ้า การเปลี่ยนวัสดุจากไม้ไผ่ที่เคยใช้สอดคั่นเป็นใช้เส้นพลาสติก หรือริบบิ้น แทนการใช้กระดาษสี หรือวัสดุต่างๆ พันบนเส้นตอกไม้ไผ่ก่อนนำมาสอดคั่น เป็นต้น แต่รูปแบบยังพยายามรักษารูปแบบ และลวดลายดั้งเดิมไว้

กลุ่มที่ 3 ธงสร้างสรรค์ เป็นธงที่คิดค้นขึ้นใหม่เพื่อสร้างความแปลกใหม่ และความสวยงาม เช่น การนำผ้าสีมาเย็บต่อเติมและตกแต่ง การตัดแต่งเป็นรูปทรงต่างๆ โดยพยายามหลีกเลี่ยงรูปแบบดั้งเดิมที่เคยใช้ การพิมพ์ภาพหรือลายตามสมัยนิยมลงบนผืนผ้า การนำภาพถ่ายต่างๆ มาตัดแยกและสอดสลับเพื่อให้เกิดภาพโมเสค เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 ธงอย่างง่าย เป็นการนำผืนผ้าที่สามารถหาได้จากท้องถิ่น หรือจากท้องตลาด ทั้งที่เป็นสีพื้น หรือลายต่างๆ นำมาตัดเย็บตกแต่งขอบและระบายเพื่อใช้ในพิธีกรรม

ข. ด้านกรรมวิธี/เทคนิคการผลิต

พบว่า กรรมวิธีการผลิตสูงในภาคอีสานโดยส่วนใหญ่ มักเริ่มต้นมาจากความเคยชินในเทคนิคการผลิตผ้าทอมือพื้นเมืองที่เคยผลิต หลังจากนั้นจึงมีการพัฒนาเทคนิคการผลิตเพิ่มเติม เช่น ความเคยชินในการผลิตผ้าทอมือเก็บซิด โดยใช้กี่ทอผ้าพื้นเมือง ก็จะปรับขนาดฟืมที่ใช้ทอให้หน้าแคบลง เพื่อใช้ทอผ้าสูงและใช้เทคนิคเก็บซิดสร้างลาย ในระยะเริ่มต้นส่วนใหญ่จะเป็นการลอกลายจากลายที่เคยทอ จากนั้นจึงคิดค้นหาลายใหม่ๆ จากสิ่งที่ใกล้ตัว เช่น ลายจากหัวหมอนซิด ลายช้างจากขวิดเปียร์ช้าง และไล่ไปเรื่อยจนถึงลายต่างๆ ที่เห็นภายในวัด แต่ก็ยังมีบางรายที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพยายามรักษาลายดั้งเดิมไว้ ทั้งนี้เทคนิคการผลิตจะถูกเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ ความนิยม และความต้องการของผู้ผลิต ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กรรมวิธีการผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ไม่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ ซึ่งในการจัดเก็บข้อมูลจึงมักจะพบเทคนิคเดียวกันในจังหวัดที่ห่างไกลกันได้เสมอ

ค. ด้านลวดลายบนผืนสูง

พบว่า ลวดลายและภาพบนผืนสูงในภาคอีสาน มีหลากหลายรูปแบบมาก หากแบ่งเป็นกลุ่มจะพบว่า ที่ภาพที่นิยมนำมาใช้กับผ้าสูงมีทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ภาพสัตว์ที่นิยมนำมาใช้คือ ช้าง ม้า จะเข้ เต่า มัจฉา ตะขาบ เสือ นก ผีเสื้อ พญานาค ซึ่งภาพต่างๆ เหล่านี้มีความหมายและเหตุผลที่แตกต่างกัน บางภาพอยู่ในความเชื่อ บางภาพเน้นความสวยงาม

กลุ่มที่ 2 ภาพในศาสนาและความเชื่อ เช่น พุทธประวัติ นิทานชาดก ทศชาติ รวมทั้งสิ่งของเครื่องใช้ในพุทธศาสนา และศาสนามหายานต่างๆ เช่น ชันหมากเบ็ง เจดีย์ ศาลา ปราสาท เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 ภาพพืชพรรณต่างๆ ที่มีตามธรรมชาติ เช่น ดอกชบา ดอกกุหลาบ ต้นสน ต้นไผ่ ดอกไม้ในกระถาง และอื่นๆ

กลุ่มที่ 4 ภาพจากจินตนาการและสิ่งที่เคยประสบหรือเกิดความประทับใจ เช่น ทหารคนขี่ม้า รถยนต์ พระมหากษัตริย์ และอื่นๆ

ส่วนลวดลาย พบว่า ส่วนใหญ่มักมาจากลวดลายบนผืนผ้าที่เคยผลิต รองลงมาคือ ลายที่ประยุกต์ขึ้นใหม่

ง. ด้านความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับสูง

พบว่า ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสูงของคนอีสานไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้อาจจำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการถวายผ้าสูง และด้านการนำสูงมาใช้

สำหรับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการถวายสูงให้วัดส่วนใหญ่ เชื่อว่า ได้กุศลแรง เพราะสูงถือเป็นของสูงในพิธีกรรม และมักถูกนำมาใช้ตกแต่งในงานบุญที่สำคัญเสมอ หากถวายเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตายเชื่อว่า บุญจะถึงและได้บุญมาก ดังนั้นผ้าสูงที่ญาติโยมนำมาถวายวัดจึงมักนิยมเขียนหรือปักชื่อทั้งญาติที่เสียชีวิตไปแล้วและชื่อผู้ที่อุทิศส่วนกุศลไปให้ ดังนั้น คนอีสานจึงมีความเชื่อเกี่ยวกับสูงใน

2 ลักษณะ คือ การทำบุญ เมื่อได้ทำบุญด้วยการถวายธูปแล้ว จะอยู่เย็นเป็นสุข เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต การให้ทาน เมื่อได้ให้ทานด้วยการถวายธูปแล้วจะช่วยให้อริศัตรูผู้ตายหลุดพ้นจากนรกหรือวิบากกรรม

ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการนำธูปมาใช้เชื่อว่า 1) การปักหรือแขวนธูปในเขตงานบุญเป็นการบอกกล่าวหรือเป็นสัญลักษณ์ให้ผู้คน รวมทั้งสิ่งที่มีมองไม่เห็นได้รับรู้สถานที่แห่งนี้กำลังมีงานบุญ บางแห่งได้เย็บกระเป๋าดัดกับตัวธูปสำหรับใส่เงิน ดอกไม้และอื่นๆ ไว้ด้วย ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการใส่เงินอาจมีแตกต่างกันไปบ้าง เช่น บางแห่งเชื่อว่าเป็นการส่งเงินให้คนหรือญาติที่ตายไปแล้ว บางแห่งบอกว่าเป็นการให้กับเจ้ากรรมนายเวร 2) การปักหรือแขวนธูปเป็นการป้องกันพญามารมารบกวนเขตพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ ตามความเชื่อที่สืบทอดกันมา 3) การปักหรือแขวนธูปเป็นการตกแต่งสถานที่งานบุญที่สำคัญที่เคยยึดถือสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณี

จากข้อมูลทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า ธูปมีคุณค่าและมีความสำคัญต่องานบุญประเพณีของชาวอีสานที่สืบทอดและยึดถือกันมาอย่างยาวนาน ถือเป็นของสูงในวัฒนธรรมความเชื่อ ไม่ควรนำมาใช้แขวนหรือจัดวางในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ในปัจจุบันการใช้และการผลิตธูปยังมีกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในภาคอีสาน แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า การผลิตธูปในภาคอีสานโดยส่วนใหญ่มักเป็นการผลิตเพื่อถวายวัดในงานบุญต่างๆ เท่านั้น ผู้ที่ผลิตธูปได้ดีและสวยงามจำนวนมากไม่นิยมผลิตเพื่อการจำหน่าย จึงทำให้การค้นหาแหล่งผลิตธูปเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก หลายแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ในอนาคตหากมีหน่วยงานที่เห็นความสำคัญมาให้การสนับสนุนและพัฒนาารูปแบบให้มีความเหมาะสมและสวยงาม เชื่อว่าจะสามารถรักษาวัฒนธรรมที่ดีนี้ไว้ได้ อีกทั้งยังจะช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

2) การเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่ได้กับฐานข้อมูลสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อให้บริการทางวิชาการ สามารถเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และลงรายการในระบบฐานข้อมูลธูปอีสานได้ จำนวน 70 รายการ จาก 19 จังหวัด ซึ่งสามารถเพิ่มเติมข้อมูลในระบบฐานข้อมูลได้ในระยะยาว หากมีการศึกษาสำรวจพบแหล่งธูปหรือผู้ผลิตโดยติดต่อตามที่อยู่หรือหมายเลขโทรศัพท์ตามปรากฏในเว็บไซต์

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ คณะทำงานได้รวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นหนังสือ “ธูปอีสาน” จำนวน 100 เล่ม เพื่อเผยแพร่สู่หน่วยงานหรือผู้ที่สนใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการศึกษาเรียนรู้ของผู้ที่สนใจทั่วไป และมีการนำข้อมูลที่ศึกษารวบรวมมาบูรณาการกับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี รายวิชา 2001 217 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 73 คน

สรุปค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการฯ

งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร จำนวน 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)
แยกตามหมวดค่าใช้จ่าย ดังนี้

1.1	หมวดค่าตอบแทน รวม 3,140 บาท	
	- ค่าปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ	3,140 บาท
1.2	หมวดค่าใช้สอย รวม 136,564 บาท	
	- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ	101,564 บาท
	- ค่าจ้างเหมาสร้างฐานข้อมูล	10,000 บาท
	- ค่าจ้างเหมาจัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่	25,000 บาท
1.3	หมวดค่าวัสดุ รวม 7,930 บาท	
	- ค่าวัสดุสำนักงาน	5,260 บาท
	- ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์	2,670 บาท
	รวมงบประมาณ 147,634 บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นเจ็ดพันหกร้อยสามสิบสี่บาทถ้วน)	

หมายเหตุ : ขอถัวจ่ายทุกรายการ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

การศึกษาข้อมูลในครั้งนี้ สามารถสรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานได้ 4 ประการ ดังนี้

1) ปัญหาด้านการค้นหาแหล่งข้อมูลที่มีการผลิตหรือมีการใช้สูง ปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องมาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรัฐอีสานยังไม่ค่อยมีหน่วยงานใดศึกษาค้นคว้ามาก่อน ทั้งข้อมูลที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ หนังสือ หรือวารสารต่างๆ ส่วนใหญ่ที่มีการกล่าวถึงเป็นเพียงการอธิบายความหมายตามความเชื่อและแนวคิดของผู้เขียน ซึ่งยังขาดความน่าเชื่อถือ ส่วนแหล่งข้อมูลที่มีการผลิตสูงในภาคอีสาน ไม่พบว่ามี การบันทึกบนสื่อใดๆ (แตกต่างจากสูงในภาคเหนือที่มีข้อมูลแพร่หลาย) ดังนั้น การสำรวจในพื้นที่จึงใช้วิธีสุ่มตามความน่าจะเป็น เช่น การสุ่มสำรวจข้อมูลจากแหล่งผู้ผลิตผ้าทอมือ การสุ่มสำรวจจากร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ในแต่ละพื้นที่ การสุ่มสำรวจในวัดที่เก่าแก่ หรือในชุมชนที่คาดว่าจะมีการสืบทอดวัฒนธรรมการใช้สูง นอกจากนั้นในบางพื้นที่ใช้การสอบถามข้อมูลจากพัฒนาชุมชน สำนักวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบล ผลปรากฏว่า แหล่งข้อมูลที่ได้มีสัดส่วนโดยเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้การเก็บข้อมูลในพื้นที่ 19 จังหวัด ต้องใช้ทุกวิถีทางเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลทั้งผู้ผลิตสูงอีสาน และแหล่งที่นำมาใช้งาน การดำเนินงานในรูปแบบดังกล่าวจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก

2) ปัญหาด้านช่วงเวลาในการจัดเก็บข้อมูล เนื่องจากการนำสูงมาใช้ในงานบุญประเพณีอีสาน ส่วนใหญ่มักใช้เทศกาลบุญเดือนสี่ หรือบุญผะเหวด การจัดเก็บข้อมูลที่ย่างที่สุดเกิดขึ้นเพียงเดือนเดียว ที่จะทำให้ทราบและเข้าถึงสถานที่ที่มีการใช้สูง การเดินทางไปราชการเพื่อตระเวนตามแหล่งต่างๆ จึงต้องทำให้กระชับและรวดเร็ว ซึ่งตามความเป็นจริงมักสูญเสียเวลาจากการเดินทาง

เป็นส่วนมาก ทั้งนี้เมื่อหมดเทศกาลที่มีการใช้ธุง จำเป็นต้องใช้วิธีการสุ่มสำรวจ และสืบค้นตามวิธีการที่กล่าวถึงในข้อ 1

3) ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานกับแหล่งข้อมูล พบว่า แหล่งข้อมูลที่สำคัญพบส่วนใหญ่คือ วัด (แหล่งที่มีการใช้ และเป็นแหล่งจัดเก็บธุงที่ใช้แล้ว) และชาวบ้าน (ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยผลิตผ้าทอมือมาก่อน) ดังนั้นในการจัดเก็บข้อมูลโดยส่วนใหญ่จึงไม่อาจมีการประสานงานล่วงหน้าได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน การขออนุญาตเดินทางไปราชการ เพราะหลายแหล่งข้อมูลที่สำคัญมักมีปัญหาที่ไม่คาดคิดเสมอ เช่น ผู้ผลิตธุงไม่อยู่ เจ้าอาวาสวัดไม่อยู่ ไม่สามารถค้นหาธุงให้ได้ (การจัดเก็บธุงของหลายๆ วัด พบว่า เจ้าอาวาสจะเป็นผู้จัดเก็บและดูแลเอง เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งของมีราคา และมีความสำคัญของการนำมาใช้งาน) บางครั้งพบธุงแต่ไม่พบผู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลได้ เป็นต้น

4. ปัญหาด้านการสื่อสาร เนื่องจากการเรียกขานที่แตกต่างกันในวัดต่างๆ บางวัดเรียกว่า ตุง (ตามแบบอย่างของชาวเหนือ) บางวัดในจังหวัดสุรินทร์ เรียกว่า ธง หรือธงชัย บางวัดเรียกว่า ผ้าผะเหวด (ทำให้สับสนกับผ้าผืนยาวที่เขียนรูปเรื่องราวชุด พระเวสสันดร สำหรับแห่ในงานประเพณีบุญผะเหวด) การเรียกที่แตกต่างกันทั้งชื่อ และสำเนียงภาษาในแต่ละท้องถิ่น จำเป็นต้องใช้ความพยายามในการอธิบายค่อนข้างยาว กว่าจะได้ข้อมูล และเห็นของจริงที่ทางวัดจัดเก็บไว้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินงานในลักษณะเดียวกันประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ผู้เขียนและคณะทำงานมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในครั้งต่อไป 4 ประการ ดังนี้

1) การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งธุงอีสาน ในการดำเนินงานครั้งต่อไป ควรจัดอันดับความสำคัญตามความสะดวกในการเดินทาง เช่น การเริ่มต้นสอบถามข้อมูลที่ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ก่อน เพราะอยู่ในเขตตัวเมืองและสะดวกที่สุด รองลงมาคือ สอบถามจากกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือ เพราะส่วนใหญ่ในวิถีชาวบ้านหากอยู่ในกลุ่มอาชีพลักษณะเดียวกันมักรู้จักกัน ส่วนการค้นหาวัดที่มีการใช้ธุง ควรเริ่มต้นสอบถามจากวัดที่เก่าแก่มาก่อน (และไม่ควรสอบถามจากวัดที่มีโรงเรียนสอนพุทธศาสนา เพราะไม่นิยมจัดงานบุญผะเหวดครบถ้วนตามประเพณี) ซึ่งแหล่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ค้นหาได้เร็วขึ้น แม่นยำมากขึ้น ทั้งนี้หากสามารถสอบถามหมายเลขโทรศัพท์ได้จะทำให้สะดวกต่อการนัดหมายยิ่งขึ้น

2) การแก้ปัญหาด้านช่วงเวลาที่มีการจัดเก็บข้อมูล โดยเฉพาะในช่วงเดือนที่มีการใช้ธุง ควรใช้วิธีการแบ่งทีมงานในการจัดเก็บ ทั้งนี้อาจส่งผลกระทบต่อการใช้งบประมาณ และความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลธุงอีสานต้องใช้บุคคลที่มีทักษะ 2 ด้าน คือ ทักษะด้านการถ่ายรูป ที่จะต้องมีการบันทึกโดยละเอียดในแง่มุมต่างๆ การถ่ายภาพธุง ถือเป็นงานที่ค่อนข้างยาก เพราะเป็นผืนผ้าที่ความยาว และปลิวสะบัดได้ง่ายเมื่อโดนลมพัด นอกจากนั้นบนผืนผ้ายังมีลวดลายที่แตกต่างกัน การตกแต่งที่แตกต่างกัน การถ่ายภาพต้องระมัดระวังเรื่องแสงสว่างที่จะส่งผลต่อความ

คมชัด ส่วนทักษะที่สอง คือ ทักษะการจดบันทึก ผู้บันทึกควรมีความรู้พื้นฐานด้านการทอผ้ามาก่อน จึงจะสามารถบันทึกได้สมบูรณ์และเกิดความเข้าใจ ดังนั้น หากมีการแบ่งสายในการจัดเก็บข้อมูลต้องระมัดระวังในการเลือกบุคคลลงพื้นที่

3) ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการติดต่อประสานงานล่วงหน้า ถือเป็นปัญหาที่ไม่อาจแก้ไขได้ เพราะในการลงพื้นที่รอบแรกของแต่ละแห่งเป็นการลงพื้นที่แบบสุ่มตามข้อมูลที่ได้รับ ดังนั้นการลงพื้นที่รอบแรกทุกครั้งต้องมีการขอหมายเลขโทรศัพท์ เพื่อใช้ในการติดต่อครั้งต่อไป หรือขอไว้เพื่อใช้ในการขอข้อมูลเพิ่มเติมภายหลัง

4) ส่วนปัญหาด้านการสื่อสาร ผู้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลควรเป็นผู้มีทักษะในการทำงานกับชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ดีมาก นับตั้งแต่การสอบถามเส้นทาง การอธิบายความเพื่อสื่อให้เห็นสิ่งที่ต้องการจะจัดเก็บข้อมูล และต้องมีความอดทนต่อการสื่อความหมายที่ไม่เข้าใจกัน

จากปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะข้างต้นแสดงให้เห็นว่า จัดเก็บข้อมูล มีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องในหลายประการ นับตั้งแต่การค้นหาแหล่งข้อมูล ข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาที่บังคับในการจัดเก็บข้อมูล การติดต่อประสานงานที่ไม่อาจกระทำได้ และการสื่อสารถึงสิ่งที่ต้องการจัดเก็บแต่มีความเข้าใจที่ต่างกัน หรือแม้แต่เข้าใจแต่ให้ข้อมูลไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นตัวแปรที่ยากแก่การควบคุมและส่งผลกระทบต่อการใช้งบประมาณที่เกินกว่าที่ระบุไว้ในแผนงาน ซึ่งต้องรับผิดชอบด้วยตัวเอง

บรรณานุกรม

- เบญจพล สิทธิประณีต. 2549. ตุง. เชียงใหม่: บริษัท นพบุรีการพิมพ์ จำกัด.
- พวงเพชร ชูปวา. 2542. รายงานการค้นคว้าอิสระ เรื่อง รุ่งมะเหวดกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน
หนองคู ตำบลธงธานี อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (กลุ่มมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทิศ เมืองแวง. 2548. วรรณกรรมผ้ามะเหวดโบราณร้อยเอ็ด. ภาพสีนู้: โรงพิมพ์ประสาน
การพิมพ์.
- อุรคินทร์ วิริยะบุรณะ. 2506. ประเพณีไทย ฉบับพระมหาราชครู. สำนักพิมพ์ประจักษ์.

บรรณานุกรมสัมภาษณ์

- คุณ เพ็ญสุคนธ์. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้รุ่ง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตรุ่ง. บ้านเลขที่ 17
หมู่ 5 บ้านบึงโดน ตำบลแสนชาติ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด, 23 สิงหาคม 2554.
- จรินทร์ แป้นทอง. ความเชื่อและการใช้รุ่ง. ชาวบ้าน. บ้านเลขที่ 3 หมู่ 6 บ้านเสม็ดน้อย ตำบลสลักได
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์, 27 สิงหาคม 2554.
- ฉลาด เสาวนนท์. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้รุ่ง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตรุ่ง/ประธานกลุ่ม
ทอผ้าไทยเลย. บ้านเลขที่ 177 หมู่ 9 บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย
28 พฤศจิกายน 2554.
- ดอกจันทร์ โพนทอง. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้รุ่ง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตรุ่ง.
บ้านเลขที่ 108 หมู่ 14 บ้านแร่ ตำบลแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร, 6 สิงหาคม 2554.
- ดอน เจริญเศรษฐ์. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้รุ่ง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตรุ่ง. บ้านเลขที่ 123
หมู่ 14 บ้านแร่ ตำบลแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร, 6 สิงหาคม 2554.
- ทองแกม แสนอาจ. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้รุ่ง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตรุ่ง. บ้านเลขที่ 156
หมู่ 16 บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, 8 มกราคม 2554.
- พระครูเกษมธรรมานุวัตร. ที่มา ความเชื่อและการใช้รุ่งของคนอีสาน. เจ้าคณะตำบลเกษม เขต 1/
เจ้าอาวาสวัดเกษมสำราญ. บ้านเกษม ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี,
16 ธันวาคม 2554.

บรรณานุกรมสัมภาษณ์ (ต่อ)

- พระครูโกวิทธรรมานุรักษ์. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าคณะตำบลลำตวน/เจ้าอาวาส วัดทักษิณวารีสิริสุข. ตำบลลำตวน อำเภอลำตวน จังหวัดสุรินทร์, 27 สิงหาคม 2554.
- พระครูฉันทกิจโกศล. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดศรีธาตุ. บ้านสิงห์ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร, 13 กรกฎาคม 2554.
- พระครูบุษมจิตจาทร. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดหนองบัว. บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, 2 สิงหาคม 2554.
- พระครูประโชติสารคุณ. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดสว่างโนนสูง. หมู่ 9 บ้านโนนสูง เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์, 25 พฤศจิกายน 2554.
- พระครูปริยัติโพธิสารคุณ. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดโพธิ์. บ้านจอก ตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, 29 กันยายน 2554.
- พระครูวิโรจน์ธรรมรัตน์. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** พระครูชั้นเอก/เจ้าอาวาสวัดศรีอัมพร. บ้านหนองแก ตำบลหนองแก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 24 กันยายน 2554.
- พระครูวิสุทธิเมธามรณ. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดศรีสะอาด. บ้านโคกคอน ตำบลโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย, 16 ตุลาคม 2554.
- พระครูวรธรรมานุรักษ์. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** รองเจ้าคณะอำเภอห้วยทับทัน/เจ้าอาวาส วัดบ้านเมืงน้อย. ตำบลเมืองหลวง อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ, 12 ธันวาคม 2554.
- พระครูสุวรรณ คุณาธาร. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองแหวนาราม. บ้านหนองแหวน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม, 13 กันยายน 2554.
- พระครูสันติ อาจารย์กุล. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าคณะตำบลกมลาไสย/เจ้าอาวาสวัดท่ามาลานที่ (น้ำจั้น). บ้านน้ำจั้น ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์, 24 พฤศจิกายน 2554.
- พระครูสุนทรรัตนกรกุล. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดมงคลรัตนาราม. บ้านดงต้อง ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม, 19 พฤศจิกายน 2554.
- พระครูอัมพวันสารกิจ. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน. บ้านม่วง ตำบลเกิ้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม, 1 พฤศจิกายน 2554.
- พระสุบัน อธิจิตโตกุล. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** รองเจ้าอาวาสวัดจันทร์ประสิทธิ์ หมู่ 3 บ้านโพน ตำบลโพนทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม, 1 พฤศจิกายน 2554.

บรรณานุกรมสัมภาษณ์ (ต่อ)

- พระอธิการกฤษณา จันทาโกกุล. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดใหม่สามัคคีธรรม.
บ้านโคกเพ็ด ตำบลกุดจอก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา, 16 พฤศจิกายน 2554.
- พระอธิการทองมา ฐิตะวันโน. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าคณะตำบลเสียว เขต 2/เจ้าอาวาส
วัดอีเซ บ้านอีเซ ตำบลอีเซ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ, 19 ตุลาคม 2554.
- พระอธิการทองแดง ศรีธโร. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดโนนเตื่อ. บ้านโนนเตื่อ
ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี, 22 กันยายน 2554.
- พระอาจารย์ขวัญชัย ธมฺมโสมโกศล. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** เจ้าอาวาสวัดศรีบุญเรือง.
บ้านสระแต ตำบลหนองไผ่ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ, 29 กันยายน 2554.
- พระอาจารย์โอวาท วาทะกาโม. **ที่มา ความเชื่อและการใช้ธง.** รองเจ้าอาวาสวัดศรีสัตตนาท.
บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย, 27 พฤศจิกายน 2554.
- บุญตา สนั่นก้อง. **การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง.** ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 46
หมู่ 6 บ้านแซงแหลม ตำบลแสนชาติ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด, 23 สิงหาคม 2554.
- บุญยัง นายน. **การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง.** ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 167
หมู่ 4 บ้านปากเป่ง ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย, 28 พฤศจิกายน 2554.
- บุญรัง วรรณะ. **ความเชื่อและการใช้ธง.** มรรคทายกวัดหนองบัว. บ้านเลขที่ 17/4 หมู่ 1 บ้านหนองบัว
ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, 6 กุมภาพันธ์ 2554.
- บุญโฮม ศรีณวัฒน์. **ประเพณีแห่มาลัยข้าวตอก การทำมาลัยข้าวตอก.** ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ทำมาลัย
ข้าวตอก. บ้านเลขที่ 124 หมู่ 3 ตำบลฟ้าหยาด (ชุมชนฝั่งแดงพัฒนา) อำเภอมหาชนะชัย
จังหวัดยโสธร, 19 กรกฎาคม 2554.
- บัวกัน กอทอง. **การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง.** ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 46
หมู่ 6 บ้านสมสะอาด ตำบลนาอุดม อำเภอโนนคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร, 7 สิงหาคม 2554.
- รัตนภรณ์ หงส์วิเศษ. **การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง.** ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 36
หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, 6 เมษายน 2554.
- ระเบียบ เข็มภูเขียว. **การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง.** ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง/ประธานกลุ่ม
อาชีพสตรีทอผ้าชนิดโนนทัน. บ้านเลขที่ 452/1 หมู่ 5 บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตม
อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ, 30 กันยายน 2554.

บรรณานุกรมสัมภาษณ์ (ต่อ)

- รำพึง วงศ์เจริญ. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 143/1 หมู่ 9 บ้านละทาย ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, 20 มีนาคม 2554.
- ลา บุญมี. ความเชื่อและการใช้ธง. ชาวบ้าน. บ้านเลขที่ 97 หมู่ 8 บ้านสวาท ตำบลสวาท อำเภอมือ จังหวัดขอนแก่น, 8 มกราคม 2554.
- วนิดา จักขุภรณ์. ประเพณีแห่มาลัยข้าวตอก การทำมาลัยข้าวตอก. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ทำมาลัย ข้าวตอก. บ้านเลขที่ 95 หมู่ 3 ตำบลฟ้าหยาด (ชุมชนฝั่งแดงพัฒนา) อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร, 19 กรกฎาคม 2554.
- วาสนา บัวหอม. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 27/1 หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, 6 กุมภาพันธ์ 2554.
- สุทธา ชัยสิทธิ์. ความเชื่อและการใช้ธง. มรรคทายกวัดหนองบัว. บ้านเลขที่ 36 หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, 6 กุมภาพันธ์ 2554.
- สุวิทย์ ภักดีวุฒิ. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 159 หมู่ 9 บ้านหนองตู ตำบลธงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด, 30 กรกฎาคม 2554.
- เสวย ภักดีวุฒิ. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง ศิลปินดีเด่น ประจำปี 2545 สาขาช่างฝีมือสิ่งถักทอ. บ้านเลขที่ 159 หมู่ 9 บ้านหนองตู ตำบลธงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด, 30 กรกฎาคม 2554.
- สม แก้วดินเหนียว. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 39 หมู่ 8 บ้านหนองแก ตำบลหนองแก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 24 กันยายน 2554.
- สมพาน ไส่ส่องสิทธิ์. ความเชื่อและการใช้ธง. ผู้ใหญ่บ้าน. บ้านเลขที่ 132 หมู่ 2 บ้านสำราญเหนือ ตำบลอาจสามารถ อำเภอมือ จังหวัดนครพนม, 20 พฤศจิกายน 2554.
- สมหวัง นาสงเสริม. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 162 หมู่ 7 บ้านถ่อนใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอมือ จังหวัดอุดรธานี, 22-23 กันยายน 2554.
- สามเนตรจักรกฤษ์ สามานิตย์สิทธิ์. ความเชื่อและการใช้ธง. สามเนตรวัดบึงอี. ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม, 19 พฤศจิกายน 2554.
- หุ่ง ต่อพรหม. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธง. บ้านเลขที่ 85 หมู่ 16 บ้านสวาท ตำบลสวาท อำเภอมือ จังหวัดขอนแก่น, 8 มกราคม 2554.

บรรณานุกรมสัมภาษณ์ (ต่อ)

หลวงพ่อสุภาพ ยโสทรโรสีห์. ที่มา ความเชื่อและการใช้ธุง. เจ้าอาวาสวัดบ้านโจด ตำบลขามสมบูรณ์

อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา, 16 พฤศจิกายน 2554.

อินแปลง สุวรรณชัยรบ. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธุง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธุง. บ้านเลขที่

2 หมู่ 13 บ้านไโฮหย่อง ตำบลไโฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร, 6 สิงหาคม 2554.

เอี้ยง ประยุทธเต. การผลิต ลวดลาย ความเชื่อและการใช้ธุง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิตธุง บ้านเลขที่ 17

หมู่ 10 บ้านหนองไผ่ ตำบลบ้านแพง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์, 23 ตุลาคม 2554.

ออ สีทอง. ความเชื่อและการใช้ธุง. เจ้าของธุงที่จะนำไปถวายวัดในงานบุญกฐิน. บ้านเลขที่ 121/3

หมู่ 14 บ้านแร่ ตำบลแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร, 6 สิงหาคม 2554.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บันทึกข้อความและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ

แบบเสนอโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2554
คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ชื่อโครงการ บันทึก ศึกษา ชุมชนอีสาน

ความสอดคล้องกับมาตรการ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☒ ส่งเสริมการศึกษาและการจัดกิจกรรมที่เน้นการสืบสานวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชุมชนในอีสานใต้และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีกระบวนการที่ต่อเนื่องจนเกิดการสร้างความรู้และมีการเผยแพร่โดยใช้นักศึกษาและบุคลากรมีส่วนร่วมกับชุมชน
- ☒ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- ☐ สร้างเสริมความแข็งแกร่งของกลุ่มกิจกรรมและบุคลากรด้านศิลปวัฒนธรรม
- ☐ ศึกษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของภูมิภาคอื่นให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้และรักษาไว้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก

ความสอดคล้องกับนโยบาย

- ☒ มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลความรู้ทางวัฒนธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อประโยชน์แก่การอนุรักษ์ ฟื้นฟู

ตัวบ่งชี้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

- ☒ นักศึกษา ประชาชน ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ระบุชั้นปี สาขา จำนวน)
 นักศึกษาคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ วิชา การถ่ายภาพ รวมจำนวน 40 คน
- ☒ มีการบูรณาการกับพันธกิจอื่น คือ
 การเรียนการสอน วิชา 2001 217 ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 การวิจัย เรื่อง
 การบริการวิชาการ เรื่อง
- ☒ มีผลผลิตของโครงการเชิงวิชาการ : หนังสือ และเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาของนักศึกษาและบุคคลทั่วไป

หัวหน้าโครงการ

ดร. ประทับใจ ศึกษา

ผู้ร่วมรับผิดชอบ

ผศ. ดร. ศักดิ์ชาย ศึกษา

นายเสกสันต์ ศรีสันต์

นายประสิทธิ์ พวงบุตร

นายราตรี เมืองแก้ว

นางสาวศุภลักษณ์ มาคุณตน

นายสมโชค หอมจันทร์

นายศรีสวรรค์ จักรมีพักตร์

หลักการและเหตุผล

ตุง หรือ รุ่ง ในภาคเหนือเรียกว่า ตุง ภาคอีสานเรียกว่า รุ่ง ในภาษาไทยใหญ่เรียกว่า ต่าซ็อน พม่าเรียกว่า ตะซุ่น สำหรับในประเทศไทยโดยทั่วไปนิยมเรียกว่า ตุง ตามอย่างทางภาคเหนือเพราะมีการใช้ในกิจกรรม พิธีการค่อนข้างมาก และมีรูปแบบที่หลากหลายจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของล้านนาหรือภาคเหนือ ตุงคำนี้เป็นภาษาภาคเหนือ หมายถึง ธง ซึ่งตรงกับลักษณะของ ปฏากะ ที่เป็นธงของอินเดีย ชาวล้านนานิยมสร้างตุงถวายเป็นพุทธบูชามาช้านานด้วยความเชื่อว่าการถวายตุงนั้นเป็นการสร้างกุศลให้แก่ตนเองและยังได้อุทิศให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ชาวล้านนามีความเชื่อเกี่ยวกับตุงใน 2 แบบ คือ 1) ตุงทำบุญ เมื่อได้ทานแล้วจะอยู่เย็นเป็นสุข เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต 2) ตุงทำทาน ถ้าได้ให้ทานตุงแล้ว จะช่วยให้วิญญาณผู้ตายหลุดพ้นจากนรกหรือวิบากกรรม ส่วนธงของอีสานนิยมทอเป็นผืนยาวๆ มีรูปสัตว์หรือรูปภาพต่างๆ ตามความเชื่อบนผืนตุง เช่น จระเข้ เสือ ตะขาม นางเงือก เทวดา และอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการดัดแปลงวัสดุธรรมชาติอื่นมาเป็นตุงด้วย เช่น ลูกปัดจากเมล็ดพืช ไม้แกะรูปทรงต่างๆ เป็นต้น

ตุงมีชื่อเรียกต่างๆ มากมายตามการใช้งาน และรูปร่างรูปทรง เช่น ตุงราว ทำจากผ้าหรือกระดาษอาจเป็นรูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หรืออื่นๆ นำมาร้อยเรียงเป็นราวแขวนโยง ตุงไชยเป็นเครื่องหมายของชัยชนะหรือสิริมงคลทองจากเส้นด้ายหรือเส้นไหมสลัสนี้ บางครั้งใช้ไม้ไผ่คั่น นิยมใช้ลายประจำยาม ลายปราสาท ลายเครือเถา ลายสัตว์ ลายดอกไม้ ตุงสิบสองราศี นิยมทำด้วยกระดาษ ลักษณะของตุงสิบสองราศี มีรูปนักษัตรหรือสัตว์ สิบสองราศีในผืนเดียวกัน เชื่อว่าในครอบครัวหนึ่งอาจมีสมาชิกหลายคน แต่ละคนอาจมีการเกิดในปีต่างกัน หากมีการนำไปถวายเท่ากับว่าทุกคนในครอบครัวได้รับอานิสงส์จากการทานตุงเท่าๆ กัน ถือว่าเป็นการสืบทอด ใช้เป็นตุงบูชาเจดีย์ทรายในวันสงกรานต์ ตุงเจดีย์ทราย ใช้ปักประดับที่เจดีย์ทราย ทำจากกระดาษสีต่างๆ ให้หลากสี ตัดฉลุลายด้วยรูปทรงสวยงาม เมื่อได้ตุงนำมาร้อยกับเส้นด้าย ผูกติดกับกิ่งไม้หรือกิ่งไผ่ ปักไว้ที่เจดีย์ทรายในวัด ตุงตะขบ ตุงจระเข้ เป็นผ้าผืนที่มีรูปจระเข้หรือตะขบไว้ตรงกลาง เป็นสัญลักษณ์ในงานทอดกฐิน ใช้ห่มนำขบวนไปทอดยังวัด บนความเชื่อเกี่ยวกับจ้าวแห่งสัตว์ในท้องถิ่นที่จะมาช่วยปกป้องคุ้มครองในงานบุญกุศล บางแห่งอาจมีรูปเสือที่เป็นเจ้าแห่งป่าร่วมด้วย ตุงใส่หมู เป็นงานศิลปะประดิษฐ์ที่เกิดจากการตัดกระดาษสีหรือกระดาษแก้วสีต่างๆ เมื่อใช้กรรไกรตัดสลักกันเป็นลายฟันปลาจนถึงปลายสุดแล้วคล้องและจับหางจะเกิดเป็นพวงกระดาษสวยงาม นำไปผูกติดกับคันไม้ไผ่หรือแขวนในงานพิธีต่างๆ เช่น ตกแต่งปราสาทศพ ปักเจดีย์ทรายประดับครัวทาน และอื่นๆ ตุงโยแมงมุม เป็นตุงที่ทำจากเส้นด้ายจากเส้นฝ้ายหรือเส้นไหม ผูกโยงกันคล้ายโยแมงมุม นิยมใช้แขวนตกแต่งไว้หน้าพระประธาน หรือโดยรอบในงานพิธีกรรม ใช้ในการปกป้องคุ้มครองคล้ายกับตุงไชย เป็นที่แพร่หลายในภาคอีสาน

ปัจจุบัน รุ่ง หรือ ตุง ในมุมมองของคนรุ่นใหม่อาจเห็นภาพไม่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง แต่ รุ่ง หรือ ตุง ก็ยังอยู่ในวิถีวัฒนธรรมความเชื่อของคนอีสาน รวมถึงผู้คนในแถบลุ่มน้ำโขง และถือได้ว่า รุ่ง หรือ ตุง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ควรแก่การบันทึก ศึกษาไว้ให้ลูกหลานเรียนรู้สืบไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลตุงอีสานในด้านรูปแบบและประเภทของตุง กรรมวิธี/เทคนิคการผลิต ลวดลายบนผืนตุง รวมถึงความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับตุงชนิดต่างๆ
2. เชื่อมโยงฐานข้อมูลที่ได้กับฐานข้อมูลสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อให้บริการทางวิชาการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับในการดำเนินโครงการ :

- ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

สร้างฐานข้อมูลฐานอื่น ในด้านรูปแบบและประเภทของธุรกิจ การมีวิสัยทัศน์การผลิต ลดละยบนพื้นฐาน รวมถึงความเชื่อของคณิสถานเกี่ยวกับชนิดต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบ และมีรายการข้อมูลไม่น้อยกว่า 50 รายการ

ผู้ใช้งานข้อมูล มีความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

งบประมาณที่เสนอขอ : 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

1.1	หมวดค่าตอบแทน รวม 22,000 บาท	
	- ค่าปฏิบัติงานนอกเวลาราชการวันราชการ 3 คน* 200 บาท * 5 วัน	3,000 บาท
	- ค่าตอบแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น	19,000 บาท
1.2	หมวดค่าใช้สอย รวม 120,000 บาท	
	- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ	85,000 บาท
	- ค่าจ้างเหมาสร้างฐานข้อมูล	5,000 บาท
	- ค่าจ้างเหมาจัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่	30,000 บาท

1.3 หมวดค่าวัสดุ รวม 8,000 บาท

- ค่าวัสดุสำนักงาน 5,200 บาท
- ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ 2,800 บาท

รวมงบประมาณ 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

หมายเหตุ : ขอดำเนินการทุกรายการ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(ดร. ประทับใจ สีรักษา)
21 / กันยายน / 2553

ลงชื่อ ผู้เห็นชอบโครงการ
(ผศ. ดร. ศักดิ์ชัย สีรักษา)
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา

รักษาราชการแทนคณบดีคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ
21 / กันยายน / 2553

ลงชื่อ ผู้อนุมัติโครงการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นงนิตย์ นีระวัจนสุช)

รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุรนารี
..... / / 2553

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทร. 3743

ที่ ศบ 0529.15.1 / 4899

วันที่

2 B. P. 2553

เรื่อง ขออนุมัติยืมเงินทอรองจ่ายโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2554

เรียน กบปดี

ตามที่บันทึกข้อความโครงการจัดตั้งกองส่งเสริมการวิจัย สำนักงานอธิการบดี ที่ ศบ 0529.1.4/ว 2276 ลว 28 ตุลาคม 2553 ได้แจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน หมวดเงินอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 แผนงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คณะฯ ได้ดำเนินการปรับแก้และยื่นขออนุมัติโครงการ พร้อมเสนอท่านอธิการบดีลงนามเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น

คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ จึงให้ขออนุมัติยืมเงินทรงจ่ายจากเงินอุดหนุน
งบประมาณแผ่นดิน โครงการบันทึก ศึกษา รุจิอีสาน จำนวน 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)
โดยมี ดร. ประทีปใจ ศึกษา เป็นหัวหน้าโครงการ ทั้งนี้ได้แนบสำเนาโครงการ 1 ชุด ใบเงินงวด 1 ชุด และ
สัญญายืมเงินจำนวน 1 ชุด มาพร้อมด้วยแล้ว

โครงการจัดตั้งคณะกิจการประมุขและกรรมการอำนวยการ
ประเทศ, กติกากองอาชญาวิทยา จังหวัด
หมายเลข กติกากองอาชญาวิทยา ๕๔ จังหวัด
ของบุคคล กติกากองอาชญาวิทยา ๐๐๒/๕๔
ของบุคคล กติกากองอาชญาวิทยา -

6804 8542d

[illegible]

សំបុត្របញ្ជាក់ការបង់ប្រាក់ លេខ ៥៤ បញ្ជាក់ការបង់
ប្រាក់បញ្ញើ ទំហំ ១.៥០០.០០០ រៀល ក្នុង ៧ ខែ បញ្ចប់ការបង់
ប្រាក់ ប្រាក់បញ្ញើ ៧ ខែ បញ្ចប់ការបង់

(ดร. ประทับใจ สึกษา)
หัวหน้าโครงการ

W. H. H. H.

(นางอัญชิสา ทะนอก)
นักวิชาการเงินและบัญชี

บันทึกข้อความ

กองคลัง
เลขที่รับ 18497
วันที่ 17 ส.ค. 2553
เวลา 10.30 น.

ส่วนราชการ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทร. 3743
 ที่ ศธ 0529.15.1 / 5067 วันที่ 16 ต.ค. 2553 เลขที่ 2998
 เรื่อง ขออนุมัติยืมเงินทรงจ่ายโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2554 วันที่ 22 ต.ค. 2553
 เวลา 17

เรียน อธิการบดี

ตามที่บันทึกข้อความโครงการจัดตั้งกองส่งเสริมการวิจัย สำนักงานอธิการบดี ที่ ศธ 0529.1.4/ว 2276 ลว 28 ตุลาคม 2553 ได้แจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน หมวดเงินอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 แผนงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คณะฯ ได้ดำเนินการปรับแก้และยื่นขึ้นการดำเนินโครงการ พร้อมเสนอท่านอธิการบดีลงนามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ จึงใคร่ขออนุมัติยืมเงินทรงจ่ายจากเงินอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน โครงการบันทึก ศึกษา รุกอีสาน จำนวน 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) โดยมี ดร. ประทับใจ ศึกษา เป็นหัวหน้าโครงการ ทั้งนี้ได้แนบสำเนาโครงการ 1 ชุด ใบเงินงวด 1 ชุด และสัญญาขี้นเงินจำนวน 1 ชุด มาพร้อมด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียน อธิการบดีผ่านผู้อำนวยการกองคลัง

งานงบประมาณตรวจสอบเอกสารแล้วเห็นควร
 ให้เงินอุดหนุน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เนื่องจากเงินเข้า
 บัญชีเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเรียบร้อยแล้ว
 จำนวน 150,000 บาท
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผศ.ดร.ศักดิ์ชาย ศึกษา)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

รักษาการแทนคณบดีคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

นายณัฐ สิวาญ
 นักวิชาการเงินและบัญชี

27 ส.ค. 2554

อ.พ.ด.ค.
 8.1 พ.ค.
 (นางฉวีวรรณ พิชัยวัฒนา)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทร. 5602

ที่ ศธ 0529.15.1/ ๑๑๕

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขออนุมัติผู้ร่วมรับผิดชอบโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2554 เพิ่มเติม

เรียน คณบดี

ตามที่คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2554 จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการบันทึก ศึกษา ชุมอีสาน 2) โครงการฐานข้อมูลผ้าทอพื้นเมืองอีสานใต้ และ 3) โครงการสำรวจ และวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดทำพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในภาคอีสาน นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ จึงใคร่ขออนุมัติผู้ร่วมรับผิดชอบโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2554 เพิ่มเติม ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ธาดา สุทธิธรรม
2. รองศาสตราจารย์ วิจิต คลังบุญครอง
3. นายภูณ จันทวงษ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สึกษา)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธาดา สุทธิธรรม)

คณบดีคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

ภาคผนวก ข

เนื้อหา

คำถวายธง

มะยัง ภันเต อิมินา ะชะปะภาเณะ ระตะนัตตะยัง อภิปุชมะ อะยัง
ระชะปะภาเณะ ระตะนัตตะยะบุชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ พุขายะ สังวัตตะตุฯ

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายบูชาซึ่งพระรัตนตรัย ด้วยแผ่นผ้านี้
การบูชาพระรัตนตรัยด้วยแผ่นผ้านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อประโยชน์เพื่อความสุข
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญฯ

การปักหลักไม้ธง จะมีข้าวต้ม ดอกไม้ ชั้นธ 5 ไว้ใต้หลักไม้ธง

อีสาน เรียกว่า รุ่ง
 เหนือ เรียกว่า ตุ้ง
 ไทยใหญ่ เรียกว่า ตำซอน พม่า เรียกว่า ตะซุ่น
 ในหนังสือเล่มนี้ เรียกว่า รุ่ง ตามคำเรียกขานของคนอีสาน

ปัจจุบัน รุ่ง ในมุมมองของคนรุ่นใหม่อาจเห็นภาพไม่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
 แต่ รุ่ง ก็ยังอยู่ในวิถีวัฒนธรรมความเชื่อของคนอีสาน รวมถึงผู้คนในแถบลุ่มน้ำโขง
 และถือได้ว่า รุ่ง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
 ตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ

ธุงอีสาน

ธุงอีสาน นิยมทอเป็นผืนยาวๆ มีรูปสัตว์หรือรูปภาพต่างๆ ตามความเชื่อบนผืนธุง นอกจากนั้นยังมีการดัดแปลงวัสดุอื่นๆ มาทำเป็นธุงด้วย เช่น ไม้ไผ่ เส้นพลาสติก ริบบิ้น กก/ไหล ตกแต่งให้สวยงามด้วยลูกปัด ดอกไม้พลาสติก และอื่นๆ ขนาดไม่จำกัด มีทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ การผลิตธุงอีสานโดยทั่วไป มักผสมผสานระหว่างหลักในความเชื่อ และหลักทางสุนทรียศาสตร์ โดยหลักความเชื่อเล่ากันว่า ธุงเป็นหนึ่งในการทำบุญ จนบางคนบอกว่า ถวายอะไรก็ได้บุญเท่ากับถวายธุงให้วัด ดังนั้นจึงมักเห็นธุงมากมายภายในวัดบางวัด ซึ่งตามตำนานความเชื่อเรื่องธุงและการใช้ธุงเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยครั้งพุทธกาล ในตอนแห่งพระเวสสันดรเข้าเมือง ประชาชนชาวเมืองที่มาต้อนรับได้ใช้ผ้าผืนยาว แขนงบนปลายไม้ไผ่ปล่อยชายพลิ้วไหวตามเส้นทางเสด็จของพระเวสสันดร ซึ่งในปัจจุบันได้มีการสืบทอดมาใช้ในการงานบุญผะเหวด รวมทั้งบางครั้งยังถูกนำไปใช้กับงานบุญอื่นๆ ด้วย เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการจัดงานบุญ นอกจากนั้นยังเกิดธุงตามความเชื่ออีกหลากหลายรูปแบบ เช่น มีการเพิ่มเติมภาพตามความเชื่อ ลายตามความเชื่อ เพื่อให้ครบถ้วนตามประเพณีที่สืบทอดกันมา ส่วนหลักทางสุนทรียศาสตร์ ถือว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ให้ความสำคัญทางด้านความงามในสิ่งที่ตนเองผลิตหรือสร้างสรรค์ โดยความงามที่เกิดขึ้นมักเป็นไปตามความนิยมเฉพาะถิ่น จึงส่งผลให้ธุงในภาคอีสานมีความงามที่หลากหลาย

ความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับธุง

คนอีสานนิยมทอธุงถวายเป็นเครื่องบูชาและอุทิศถวายมาช้านาน ด้วยความเชื่อที่ว่า การถวายธุงนั้น เป็นการสร้างกุศลให้แก่ตนเอง และยังได้อุทิศกุศลผลบุญให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า คนอีสานมีความเชื่อเกี่ยวกับธุงใน 2 ลักษณะ คือ

1. การทำบุญ เมื่อได้ทำบุญด้วยการถวายธุงแล้ว จะอยู่เย็นเป็นสุข เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต
2. การให้ทาน เมื่อได้ให้ทานด้วยการถวายธุงแล้ว จะช่วยให้วิญญาณผู้ตายหลุดพ้นจากนรกหรือวิบากกรรม

ความเชื่อเกี่ยวกับธุง เป็นความเชื่อส่วนบุคคล อาจไม่เหมือนกัน เช่น

เชื่อว่า ธุง เป็นสัญลักษณ์ว่า มีการทำบุญ เป็นการบอกกล่าวบวงสรวงเทพยดา

เชื่อว่า ธุง เป็นเครื่องหมายชัยชนะ เมื่อเวลาที่มีการจัดงานบุญ พญามารจะไม่มารบกวน

เชื่อว่า ธุง ใช้ป้องกันมารผจญ หรือสิ่งไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีที่มองเห็น วิญญาณต่างๆ ที่จะมารบกวนงานบุญ

หากเห็นธุงแล้วจะถอยออกไป

เชื่อว่า ถ้ายกฐขึ้นแล้วจะชนะมาร พญามารจะไม่มาเข้าใกล้ มารมาผจญเมื่อเวลาจัดงาน (เมาเหล้า มีเรื่องมีราว) ใส่เงินเพื่อความเจริญรุ่งเรือง เป็นการทำบุญ เกิดชาติใด หากเกิดเป็นผู้หญิง ขอให้มียุโรปงาม ขาวสะอาดเหมือนธูป หากเกิดเป็นชาย ขอให้มียูปร่างหุ่นดี สูงโปร่ง

เชื่อว่า การถวายธูป เป็นการสร้างบุญกุศล เมื่อถวายธูปแล้วจะได้บุญ จะได้เกาะชายผ้าฐขึ้นสวรรค์ และอุทิศกุศลผลบุญให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

เชื่อว่า ถวายธูปแล้วจะได้บุญ โดยการนำข้าวต้ม เงิน แขนงทางธูป คนตายแขนงทางธูปขึ้นสวรรค์

เชื่อว่า ทานธูปในชาตินี้ เพื่ออานิสงส์ในชาติหน้า เช่น ถ้าชาตินี้ธูปสูง ชาติหน้าจะได้สูง

เชื่อว่า ถวายธูปทุกเดือนเมษายนช่วงสงกรานต์ จะได้บุญ ได้ความงาม ความร่มเย็นเป็นสุข

การใช้ธูป

ธูป ถือเป็นสัญลักษณ์งานบุญประเพณี หากยกขึ้นแสดงถึงศรัทธาทำบุญ ประกาศให้เทวดาอารักษ์ทั้งหลายได้รับรู้ สมัยก่อนใช้การจุดพลุให้สว่าง คนอีสานนิยมใช้ธูปในงานบุญผะเหวด บุญกฐิน บุญอัฐถะ (แจกข้าว) ผ้าป่า งานบวช บุญสงกรานต์ ปีใหม่ ใช้ประดับวัด ฯลฯ

การใช้ไม่เหมือนกัน บางแห่งใช้เฉพาะในงานบุญผะเหวดเท่านั้น งานอื่นๆ ไม่ใช้ แต่บางแห่งใช้ทุกงานเพื่อให้รู้ว่า มีการจัดงานบุญประเพณี

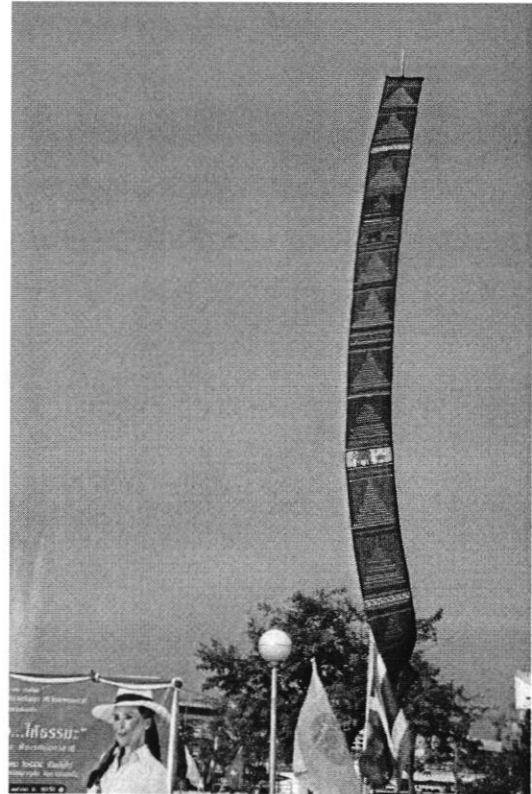
จำนวนที่ใช้ไม่เหมือนกัน เช่น บางแห่งใช้ 4 ผืนเท่านั้น บางแห่งใช้ 8 ผืน หรือ บางแห่งใช้ไม่จำกัดจำนวน จะเท่าไรก็ได้

การถวายธูป จะถวายเมื่อไรก็ได้ เช่น บุญกฐิน บุญแจกข้าว (เดือน 3-4) ชาวบ้านจะทอดธูปถวาย ปักไว้ 3 คืน จึงจะเก็บ แล้วถวายวัด เมื่อมีงานบุญผะเหวดก็จะนำธูปมาปักอีกครั้ง หรือเมื่อมีงานบุญวัดต่างๆ ก็จะนำมาประดับตกแต่ง

พระครูพุมจิตจาทรร อายุ 83 ปี เจ้าอาวาสวัดหนองบัว บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เล่าว่า คนอีสานใช้ธูปเนื่องในงานบุญผะเหวดเทศน์มหาชาติ ปัก/แขวนธูปเพื่อให้เทพยดาได้รับรู้ ว่า บ้านนี้เมืองนี้มีการทำบุญมหาชาติ เฉพาะเขตนี้เท่านั้นที่ใช้ธูปเนื่องในงานบุญมหาชาติ แต่ที่อื่น/เขตอื่น นอกจากใช้ในงานบุญมหาชาติแล้ว ยังใช้ในงานบุญกฐิน บุญแจกข้าว บุญข้าวจี บุญอัฐถะ (เมื่อหมดห้วงเวลาทำบุญกฐินแล้ว จะเรียกว่า บุญอัฐถะ เป็นการทำบุญอุทิศหาผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว แต่การจัดเครื่องกองบุญจะเหมือนกับบุญกฐิน)

ธงชัย หรือ ธงพะเหวด เป็นธงที่ใช้ในงานบุญพะเหวด เทศน์มหาชาติ ใช้ 8 หาง ปีก 8 ทิศ ได้แก่ บุรพา อากเนย์ ทักซิณ หรดี ปัจฉิม พายัพ อุตร และ อีสาน บริเวณรอบนอกศาลาการเปรียญ หรือสถานที่ ประกอบพิธีกรรม บางครั้งใช้ในงานบุญกฐิน บุญอัฐถะ เป็นงานที่ชาวบ้านทอขึ้นมาเองเพื่อถวายวัดเป็นพุทธบูชา

ธงชัย หรือ ธงพะเหวด

งานบุญพะเหวด เป็นงานบุญประเพณีตามคติความเชื่อของชาวอีสาน กำหนดจัดงานในช่วง เดือนสี่ ซึ่งชาวพุทธได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เป็นการนำเอาพุทธชาดกชาติสุดท้าย ของพระพุทธเจ้า ก่อนที่จะมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และออกบวชจนสำเร็จอรหันต์เป็นพระพุทธเจ้า ในเวลาต่อมา

ใครที่มีโอกาสได้ฟังเทศน์มหาชาติในงานประเพณีจนจบตลอดทั้งเรื่องภายใน 1 วัน ในชาติหน้า จะได้ไปเกิดในโลกของพระศรีอริยเมตไตรย ซึ่งจะมีแต่ความสุขความสมบูรณ์ จึงทำให้ผู้คนมีใจกุศล ที่จะบริจาคทานเป็นที่ตั้ง

เมื่อมีการจัดงานบุญพะเหวด ชาวอีสานจะต้องอัญเชิญพระอุปคุตมาประดิษฐานไว้ ณ สถานที่ ประกอบพิธีกรรม ด้วยความเชื่อที่ว่า พระอุปคุต เป็นพระผู้ทรงมีอานุภาพเป็นที่ยำเกรงของหมู่मार ทั้งปวง ช่วยคุ้มครองให้การจัดงานบุญพะเหวดประสบผลสำเร็จ

การจัดงานบุญพะเหวด ใช้เวลา 2 วัน คือ

วันแรก เรียกว่า วันโฮม (วันเตรียมงาน) ถือเป็นวันสุกดิบที่ทุกคนจะต้องร่วมแรงร่วมใจ เพื่อเตรียมเครื่องบูชาล้าพะเหวด (เครื่องบูชาภัณฑ์เทศน์พะเหวด) มีการจัดเตรียมข้าวปลาอาหารสำหรับ ผู้ที่จะมาร่วมงานบุญ โดยมีอาหารประจำประเพณีได้แก่ ขนมจีน ข้าวต้ม ข้าวโป่ง (ข้าวเกรียบ) ประมาณบ้าย

สามโมง ไปรวมกันที่วัดเพื่อไปอัญเชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง การแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง ก็จะนำดอกไม้
รูปเทียนไปวางไว้ตามฐานของเสาธงผะเหวดและหิ้งพระอุปคุต หลังจากนั้นพระสงฆ์จะเจริญ
พระพุทธมนต์ เป็นอันเสร็จพิธีทางศาสนาในวันโฮม

วันที่สอง เรียกว่า วันเทศน์ (มื่อเทศน์) ก่อนจะเทศน์มหาชาติ ประมาณ ตี 3 ประทานในพิธี
ฝ่ายพระสงฆ์นำชาวบ้านทำพิธีแห่ข้าวพันก้อน (แต่ละคนนำมารวมกัน นับครบพันก้อน) หมายถึง
พระคาถาที่จะนำมาเทศน์ในงานบุญผะเหวด 1,000 พระคาถา ในขณะที่แห่ก็จะนำข้าวที่เป็นก้อนๆ ไปวาง
ไว้ที่ฐานของเสาธงผะเหวดทั้ง 8 ต้น ที่ปักเอาไว้รอบๆ ศาลา จนครบ 3 รอบ เป็นอันว่าเสร็จพิธีแห่
ข้าวพันก้อน ให้อาหาร รับศีล บอกศีลกราช สวดทศพร กัณฑ์แรก ไปจนจบ 13 กัณฑ์ พันพระคาถา
ในวันเดียว

งานบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2554

นอกจากการใช้ธูปในงานบุญผะเหวดแล้ว ในบางแห่งยังมีการใช้ธูปในงานบุญกฐิน บุญอัฐละ
(บุญแจกข้าว) เช่น ธูปจะเข้ ตะขบ เต่า นางมัจฉา ลักษณะเป็นผ้าผืนสีขาวมีรูปดังก่ออยู่ตรงกลาง
เรียกว่า ธูปกฐิน ใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในงานบุญ บนความเชื่อเกี่ยวกับจ้าวแห่งสัตว์ในท้องถิ่นที่จะ
มาช่วยปกป้องคุ้มครองในงานบุญกุศล บางแห่งอาจมีรูปเสือที่เป็นเจ้าแห่งป่าร่วมด้วย การทำบุญกฐิน
เชื่อว่า จะได้านิสงส์มากมาย เป็นการทำบุญตามช่วงเวลา เวลาในเดือน 11- เดือน 12 (มีช่วงเวลาทำ
1 เดือน) และบุญอัฐละ (บุญแจกข้าว) กล่าวคือเมื่อหมดห้วงเวลาทำบุญกฐินแล้ว จะเรียกว่า บุญอัฐละ

เป็นการทำบุญอุทิศหาผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว แต่การจัดเครื่องกองบุญจะทำเหมือนกับบุญกฐิน พระครูเกษมธรรมานุวัตร เจ้าคณะตำบลเกษม เขต 1 เจ้าอาวาสวัดเกษมสำราญ ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เล่าว่า ในพระธรรมบท ธุงกฐิน (รูปจระเข้) ตามตำนาน มีเศรษฐีคนหนึ่งร่ำรวยมาก ไม่มีลูก เกรงว่าภรรยาจะนำสมบัติไปใช้ในทางไม่ดี จึงได้อาทรัพย์สมบัติไปฝังไว้บริเวณหัวสะพาน ครั้นต่อมา เศรษฐีเสียชีวิต เป็นห่วงสมบัติ กลายเป็นจระเข้นอนอยู่ในแม่น้ำ จึงไปเข้าฝันภรรยาบอกให้รู้ที่ซ่อนและให้ไปขุดเอาสมบัติมาทำบุญกฐิน ต้องใช้เรือข้ามไป จระเข้ขึ้นมาเอาหัวพาดหางเรือไปด้วย นับแต่นั้นมาหากมีการทำบุญกฐินคราใดก็ขอให้มัจจุรจะเข้าด้วยเสมอ ตราบจนปัจจุบัน

ใช้ประกอบเครื่องกฐิน

ใช้ประดับตกแต่ง ปักรอบสถานที่ประกอบพิธีกรรม

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ อ้างใน พวงเพชร ชูปวา (2542 : 19) ได้กล่าวถึง ธุงโยมม ซึ่งประหนึ่ง ธุงชนิดหนึ่งของภาคอีสาน ทำด้วยเส้นฝ้ายย้อมสีและไม้ไผ่ โดยใช้ไม้ไผ่เหลาเป็นซี่เล็กๆ ไขว้กากบาทกัน แล้วใช้เส้นฝ้ายพันสานกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จากศูนย์กลางออกมาเรื่อยๆ และมักจะใช้ฝ้ายสีพันเป็น แถบสีสลับกันเป็นชั้นๆ ขนาดของธุงจะใหญ่ต่างกัน แล้วนำธุงมาต่อกันเป็นผืนยาว ทั้งชายห้อยให้แกว่ง ปลิวไปตามลม ธุงชนิดนี้จะมีสีสันสวยงาม จึงมักแขวนประดับไว้ตามศาลาการเปรียญของวัด เป็นพุทธบูชา ตามความเชื่อของชาวบ้าน ธุงชนิดนี้ เป็นหัตถกรรมเก่าแก่ของมนุษย์ทำมาตั้งแต่สมัยกรีก และ

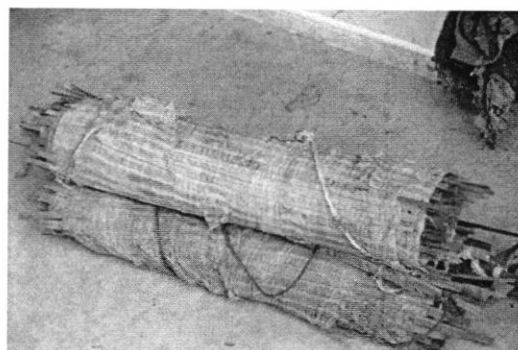
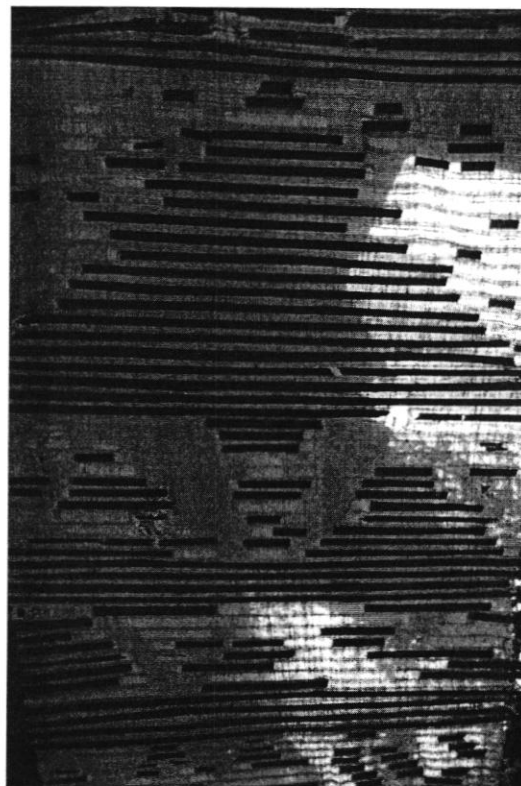
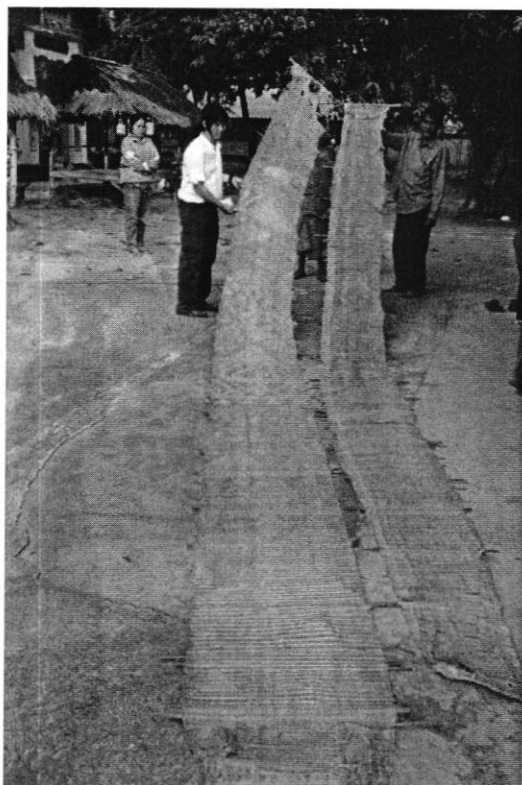
ชาวอินเดียแดงในทวีปอเมริกาก็ทำธงชนิดนี้เพื่อประกอบการสวด โดยจะพันเส้นฝ้ายที่ละรอบๆ คล้าย การนับลูกประคำในการสวดมนต์ภาวนา ธงชนิดนี้บางที่เรียก ธงใย ธงใยมุ่ม ธงใยแมงมุม

ธงใย ธงใยมุ่ม ธงใยแมงมุม

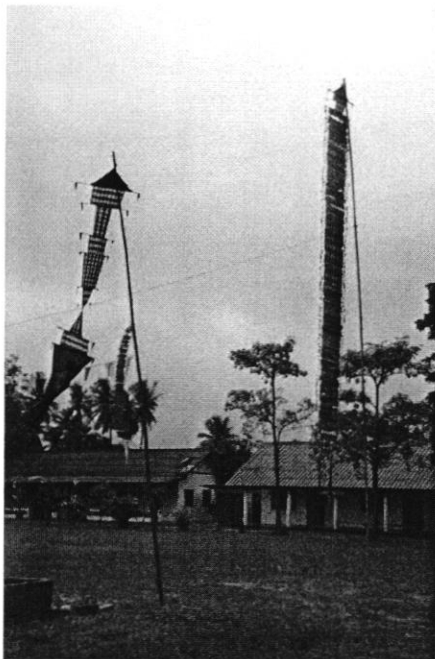
ลักษณะทั่วไปของธง

ธงชัย หรือ ธงพะเหวด ทำด้วยผ้า หรือเส้นด้าย รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 20 นิ้ว หรือตามหน้าฟิม ความยาวไม่กำหนด ทำได้ยาวเท่าไรรู้ยดี มีอันสงส์มาก จะทอหรือถักโปร่งก็ได้ มักมีไม้ไผ่คั่นเป็นช่วงๆ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หัวธง ผืนธง และชายธง นอกจากนี้ในบางพื้นที่ เช่น แถบจังหวัดสุรินทร์จะพบว่า ด้านข้างของธง จะประดับตกแต่งด้วยธงเล็กๆ ไว้ด้วย

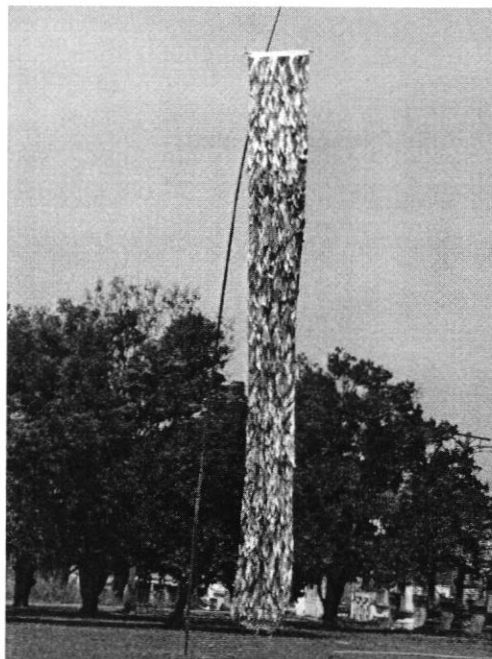

ลุง อายุมากกว่า 150 ปี ที่วัดบ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

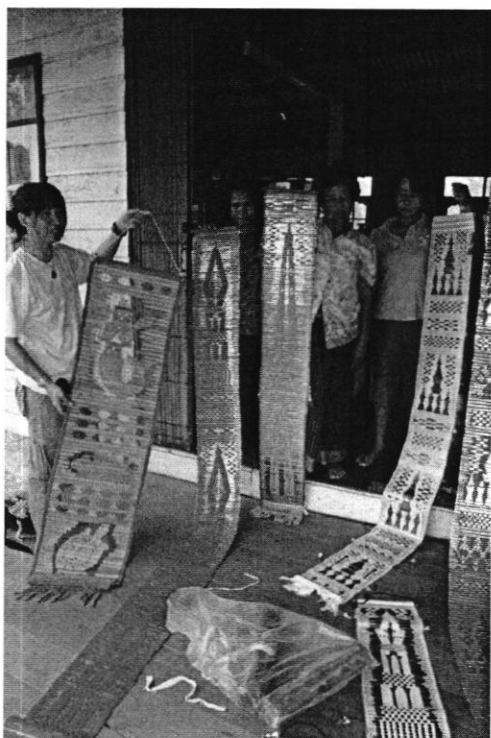
ลุงแต่ดั้งเดิมเป็นผ้าพื้นสีขาวไม่มีลวดลาย
ผสมผสานด้วยไม้ไผ่ (ใช้ไม้ไผ่สอด) วัสดุที่มีอยู่ทั่วไปทุกท้องถิ่น
การสอดหรือคั่นด้วยไม้ไผ่ จุดมุ่งหมายเพื่อเสริมให้แข็งแรง มีน้ำหนัก
เมื่อโดนลมพัด ไม่หลุดลุ่ยง่าย

วัดทักษิณวารีสิริสุข
ตำบลลำดวน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

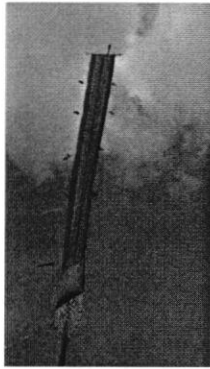
วัดสุภาภรณ์นิคมธรรมาราม
อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร

ธง บ้านแร่
ตำบลแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

ธง วัดไชยศรี บ้านสวาท
ตำบลสวาท อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

กระเป่า/ถุง สำหรับใส่ดอกไม้ เงิน ขนม

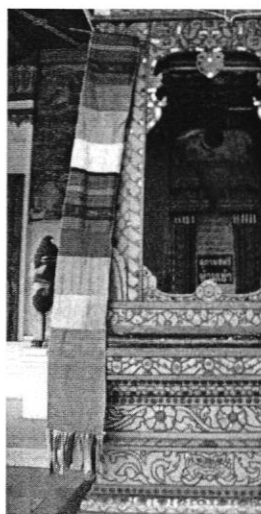
ระบุข้อความ

ปัจจุบัน จะพบเห็นธง เป็นผ้าสีต่างๆ สดใส
 อาจคันหรือสอดด้วยไม้ไผ่พันกระดากุดจี (กระดากดงโก) สีต่างๆ เพื่อให้มีสีสันสวยงาม
 มีลวดลายตามความเชื่อ ตามวัตถุลึงของที่พบเห็นรอบตัว หรือตามตัวอย่าง
 บางแห่งมีกระเป่า/ถุง สำหรับใส่ดอกไม้ เงิน ขนม เพื่อทำบุญ/บวงสรวงเทพยดา
 มักมีข้อความระบุ ผู้สร้าง , สร้าง ปี พ.ศ. และอุทิศให้.....
 การเขียนชื่อผู้ถวาย ชื่อผู้ล่งลับ ลงในธง เป็นการเขียนเพื่อให้เทพยดารู้ว่า ใครทำ ให้ใครเป็นการ
 ถวายธงเพื่อทำบุญและอุทิศผลบุญให้กับผู้ล่งลับไปแล้ว

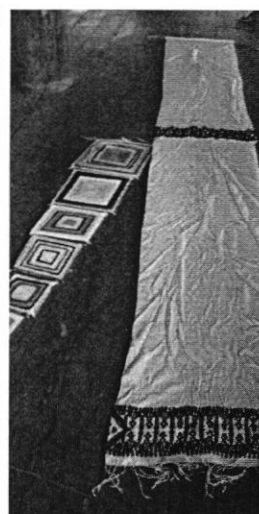
ตัวอย่างรูปแบบและวัสดุที่ใช้

ผ้าพื้น

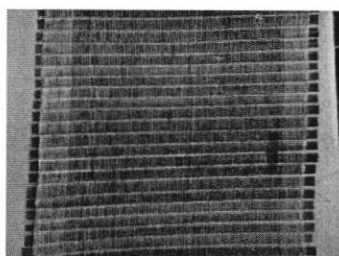
ผ้าชิ้นเย็บต่อกัน

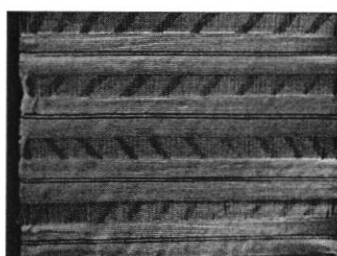
ขีดเก็บลายบางส่วน

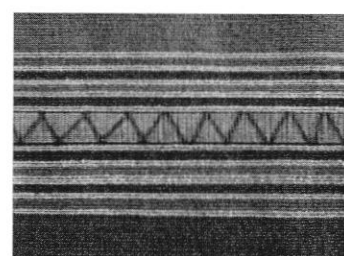
ขีดเก็บลายทั้งผืน

ย้อมสีเส้นตอก

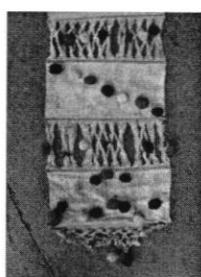
คั่นด้วยไม้ไผ่พันกระดาษกุดจี (ตงโก)

คั่นด้วยไม้ไผ่พันไหมพรม

คั่นด้วยไม้ไผ่ภาพถ่าย

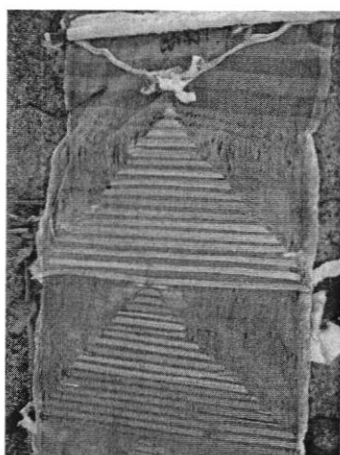
ตกแต่งด้วยไหมพรม

เขียนสี

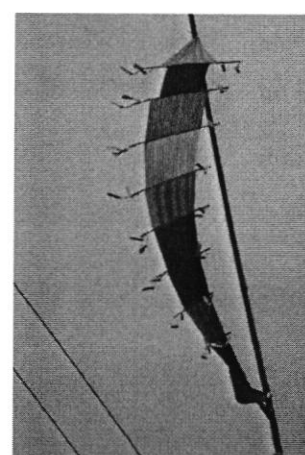
คั่นด้วยไม้ไผ่และเศษผ้า

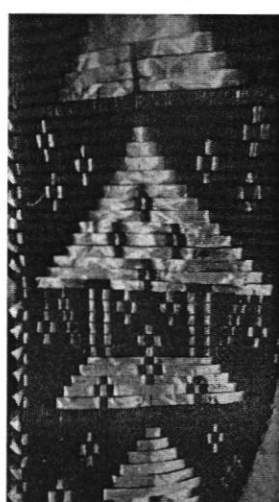
คั่นด้วยไม้ไผ่

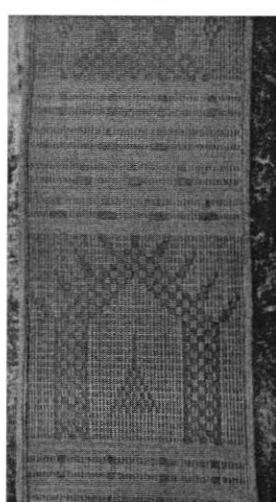
เศษผ้า

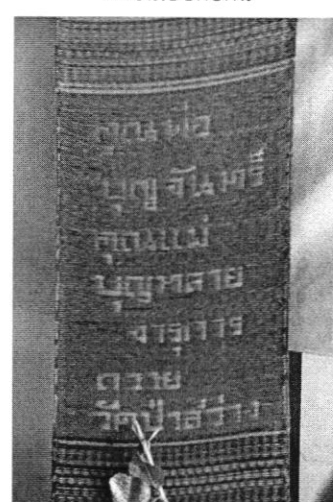
ผ้าชิ้นเย็บต่อกัน

ริบบิ้น

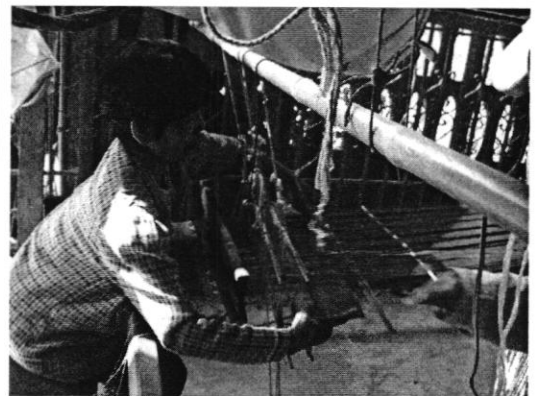
พลาสติก

กก/ไผ่

การทอธง

การทอธง เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สืบทอดต่อกันมาช้านาน ในวิถีชีวิตประจำวันของชาวอีสาน จะต้องทอผ้าใช้อยู่แล้ว ก็จะนำเอางานทอผ้าที่อยู่คู่ตนเองไปทำบุญเพื่อบูชาพระพุทธเจ้า ธงที่ทอใช้ในงานบุญซึ่งชาวบ้านทอไปถวายพระ จึงเป็นการทออย่างมีความหมายและสวยงาม

ชุมชนโนนรัง

ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ผู้ทอ

นางทองแกม แสนอาจ

บ้านเลขที่ 156 หมู่ 16 บ้านโนนรัง ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น โทร. 082-8533118

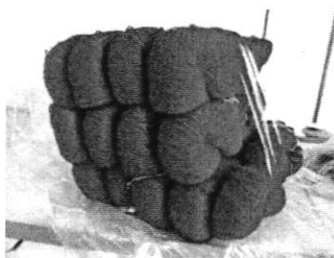

นางหุ่ง ต่อพรหม

บ้านเลขที่ 85 หมู่ 16 บ้านโนนรัง ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น โทร. 085-0139378

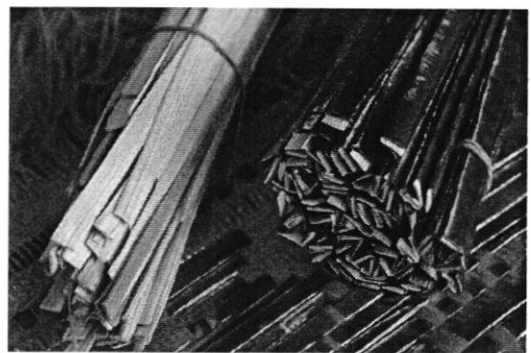
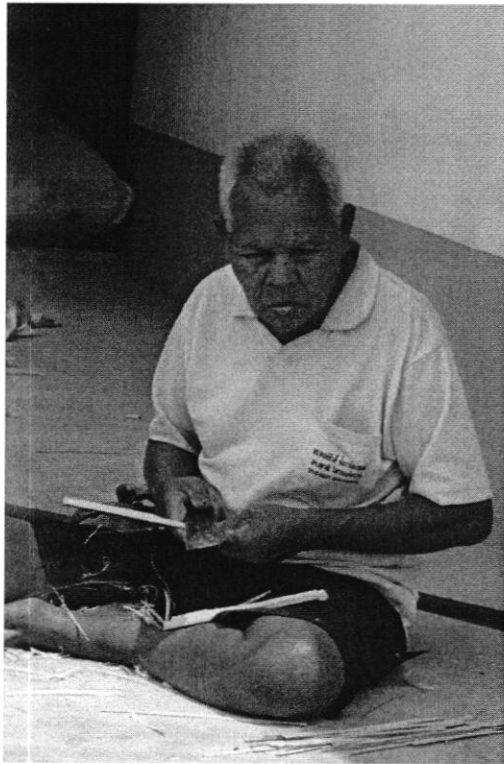
วัสดุ

ด้าย เส้นตอก (ไม้ไผ่) กระดาษกุดจี (กระดาษตังโก) กาว ผ้า ตุงตึง

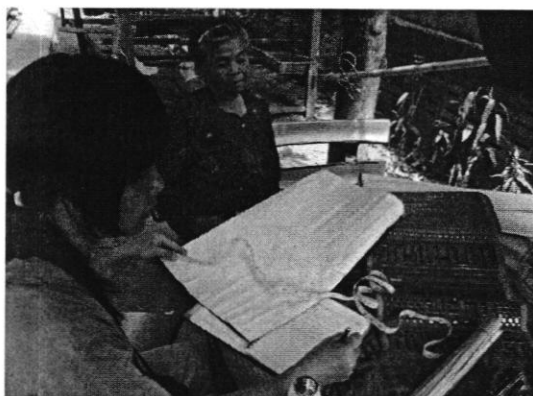

ด้ายโทะร ซื้อมาจากตลาด นำมาทอด้วย คันด้าย ต่อใส่ฟืม กางใส่ก๊ แล้วทอ (ตำ)

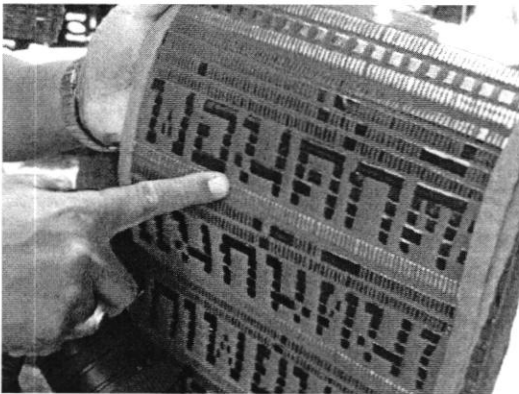
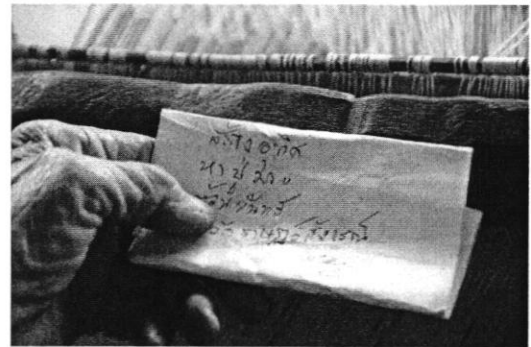
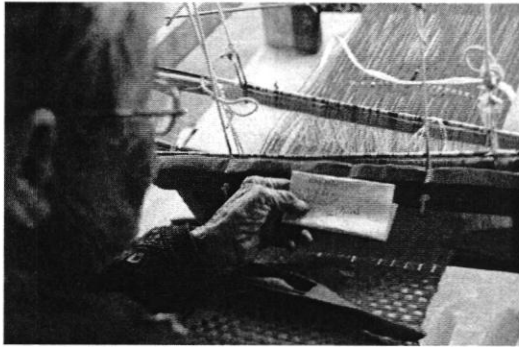
โดยวิธีการขิดเก็บลาย ด้วยไม้เก็บขิด

ไม้ไผ่ กระดาษกุดจี (กระดาษตังโก)

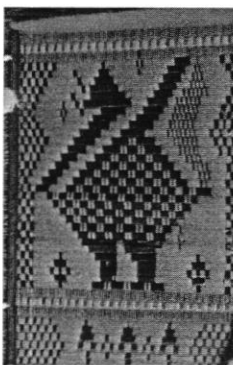
ขนาดความกว้างของรูดขึ้นอยู่กับขนาดของกระดาษกุดจี
 รูดผืนเล็ก พับครึ่งตามแนวความยาวของกระดาษกุดจี ซึ่งเท่ากับ 25 เซนติเมตร
 รูดผืนใหญ่ พับครึ่งตามแนวความกว้างของกระดาษกุดจี ซึ่งเท่ากับ 33 เซนติเมตร
 รูด โดยทั่วไปยาว 2.5 เมตร หรือมากกว่า ขึ้นอยู่กับความต้องการ
 รูดยิ่งยาวยิ่งสวย

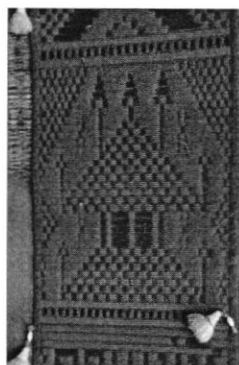
รูป 1 ผืน ใช้เวลาทอประมาณ 2 วัน โดยวิธีการขิดลาย ด้วยไม้เก็บขิด
ความยากลำบากอยู่ที่การทอตัวหนังสือ หากทอตัวหนังสือผิด ตกหล่น ต้องทอใหม่ทั้งผืน
ขายไม่ได้ ใช้ไม่ได้ ไม่มีใครเอา เนื่องจากไม่ใช่ชื่อตัวเอง

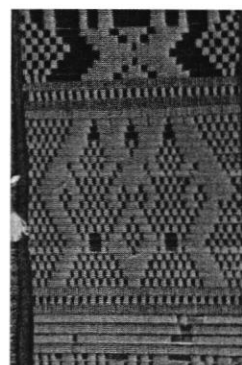
ตุ้งติ้ง สำหรับตกแต่ง และเย็บขอบรูด้วยจักร

ลายไดโนเสาร์

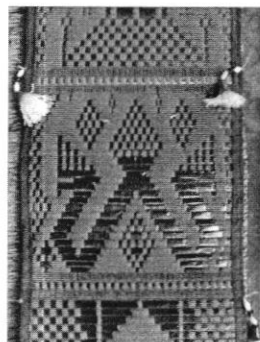
ลายปราสาท

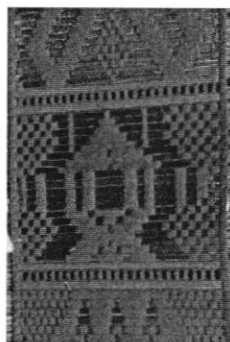
ลายชั้นหมากเบ็ง

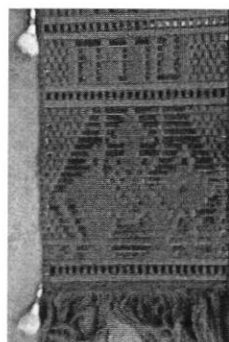
ลายพานบายศรี

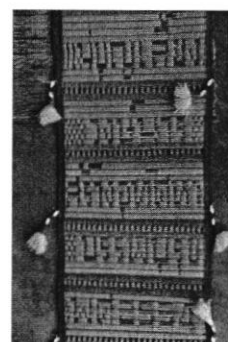
ลายนาค

ลายธรรมาสัน

ลายช้าง

ลายตัวหนังสือ

ตัวอย่าง ลวดลายบนผืนรุ้ง บ้านโนนรัง ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

รุ้งบ้านสมสะอาด

ตำบลนาอุดม อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

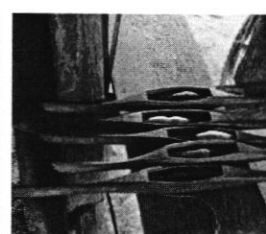
ผู้ทอ

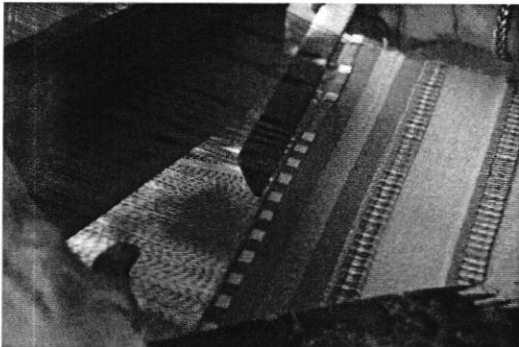
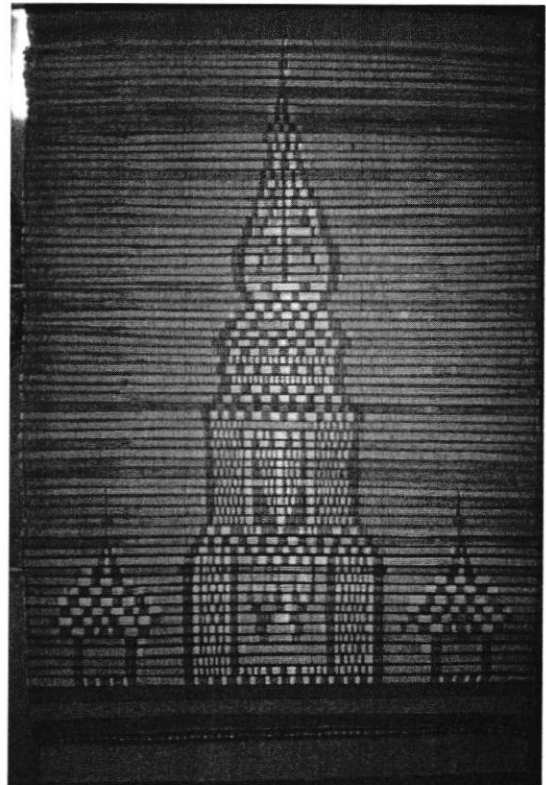
นางบัวกัน กอทอง
บ้านเลขที่ 46 หมู่ 6 บ้านสมสะอาด
ตำบลนาอุดม อำเภอนิคมน้ำสร้อย
จังหวัดมุกดาหาร
โทร. 089-0299679

วัสดุ

ด้ายหรือฝ้าย ไม้ไผ่ ลูกบิด หลอด ดอกไม้พลาสติก

ด้ายโทเร ซื้อมาจากตลาด
 นำมาทอด้วยไส้อีก คั่นไส้เผื่อ ต่อไส้พิมพ์ ปั่นหลอดเข้ากระสวย
 กางไส้ที่ แล้วยทอ (ตำ) ใช้พิมพ์ 10
 โดยวิธีการขีดเก็บลาย ด้วยไม้เก็บขีด (ข่มขีด)
 สอดไม้ไผ่คั่นให้เป็นลวดลาย
 โดยดูลายที่จะทอจากภาพ

ธุงบ้านหนองบัว

ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ทอธุง

นางรัตนภรณ์ หงส์วิเศษ

บ้านเลขที่ 36 หมู่ 1 บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ

โทร. 089-0299679

ธุง 1 หาง ใช้เวลาทอ 4-5 วัน

สามารถทำได้ 2 วิธีคือ

แบบเก็บลาย (เก็บทีละไม้) แบบนี้ใช้เวลานาน

และแบบเหยียบ (เก็บลายก่อนทอ)

ส่งขายในอำเภอกันทรารมย์ และในจังหวัดศรีสะเกษ

โดยทั่วไปจะสั่งทอเก็บสะสมไว้ เนื่องจากทอไม่ทัน

หลักๆ ในหมู่บ้านนี้มีคนทอ 3-4 คน

ธุงผืนใหญ่ (ด้าย 1 เครือ สามารถทอได้ประมาณ 5-6 หาง)

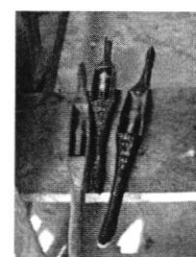
ขนาดกว้าง 0.40 เมตร X 4 เมตร (ขนาดมาตรฐาน)

ขนาดกว้าง 0.40 เมตร X ยาว 6 เมตร

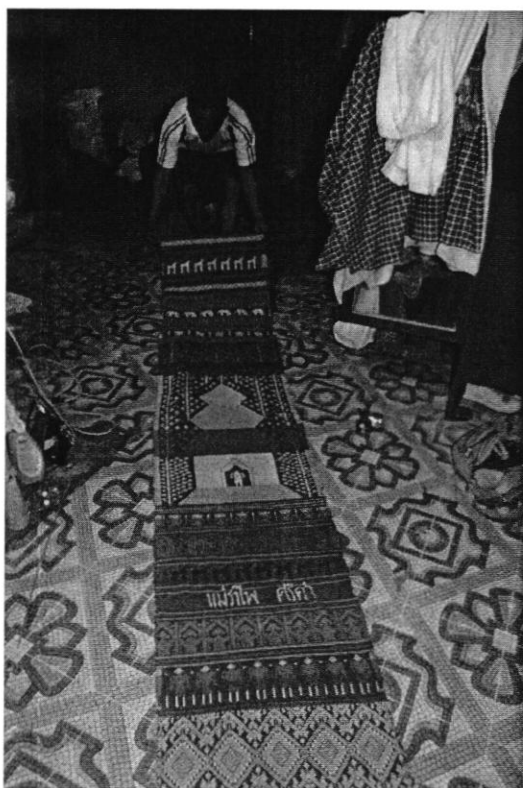
ธุงผืนเล็ก (ด้าย 1 เครือ สามารถทอได้ประมาณ 7 หาง)

ขนาดกว้าง 0.40 เมตร X ยาว 2.50 เมตร

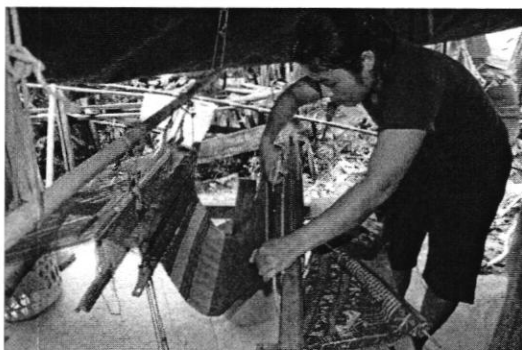
วัสดุ ด้าย ลูกปัด ดอกไม้พลาสติก

ด้ายโทะเร ซื้อมาจากตลาด นำมาทอด้วยไม้ไผ่ คั้นใส่ฝื่อ ต่อใส่ฟืม ปั่นหลอดเข้ากระสวย

กางใส่ที่ แล้วทอ (ตำ) ใช้ฟืม 8
 โดยวิธีการขีดเก็บลาย ด้วยไม้เก็บขีด
 ดูตัวอย่างลายจากธงผืนเก่าต้นแบบ เช่น
 รูปช้าง นก ต้นไม้ ปราสาท ม้า พานบายศรี ตัวอักษร คน ฯลฯ
 และทำเชิงรุ้งเป็นลายขีด

ชุมชนบ้านถ่อนใหญ่
ตำบลนาข่า อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ผู้ทอ

นางสมหวัง นาส่งเสริม

บ้านเลขที่ 162 หมู่ 7 บ้านถ่อนใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

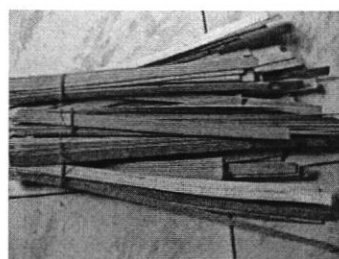
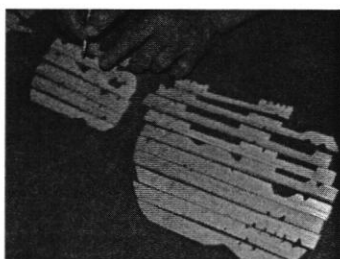
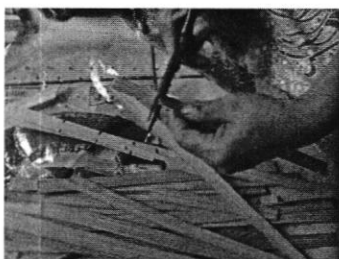
โทร. 085-1043326

วัสดุ ด้าย ไม้ไผ่

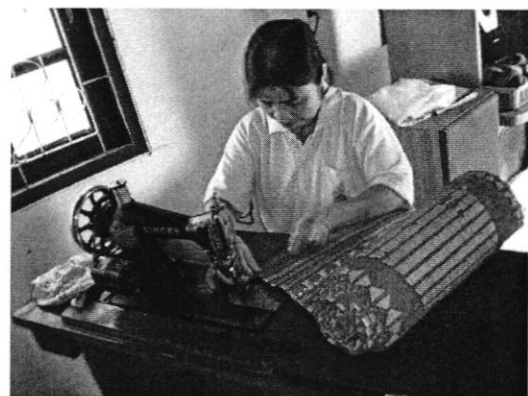
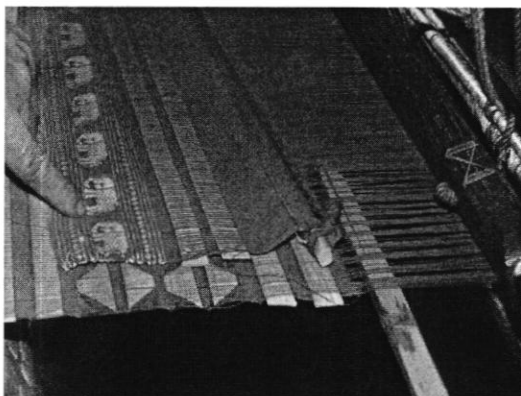

ซื้อด้ายประดิษฐ์ มาจากตลาด

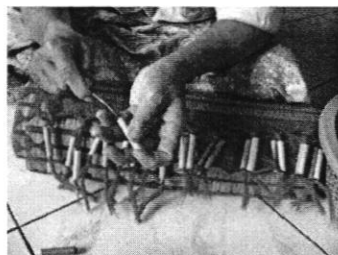
ฆ่าด้าย โดยการเอาน้ำต้มให้เดือดใส่ข้าวเจ้าแดงลงไปให้พอแตก ทิ้งไว้ให้เย็น นำด้ายไปแช่ในน้ำต้มข้าว
ทก (กระตูก) และตากแดดให้แห้ง เพื่อให้เส้นด้ายแข็งแรง

เตรียมไม้ไผ่ ไซไม้ไผ่บ้าน ทาบตามแบบที่ต้องการ โดยสามารถทอได้ตามรูปแบบที่ลูกค้าต้องการ
ขีดเพื่อตัดตามรอยขีด เขียนหมายเลขกำกับ และมัดไว้เป็นชุดเพื่อความสะดวกในการทอ

นำเส้นด้ายมาทอ กั้น สืบทุก ต่ำ (ทอ) ใช้ฟืม 9 หลบ
โดยวิธีการขิดเก็บลายด้วยไม้เก็บขิด สอดไม้ไผ่คั่นให้เป็นลวดลาย
ทอจนเสร็จเป็นผืน เย็บเก็บขอบธูให้เรียบร้อยด้วยจักรเย็บผ้า

มัดชายแบบไขว้ แต่งชายธูด้วยไม้ไผ่

รุ่มบ้านหนองไผ่

ตำบลบ้านแว้ง อำเภอพุนนัง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้ทอ

นางเอียง ประยงค์

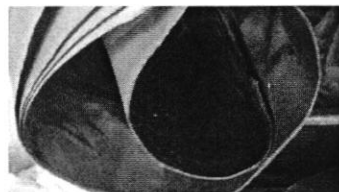
บ้านเลขที่ 17 หมู่ 10 บ้านหนองไผ่ ตำบล

บ้านแว้ง อำเภอพุนนัง จังหวัดบุรีรัมย์

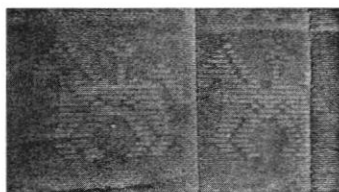
โทร. 080-1034623

วัสดุ

ด้าย ไม้ไผ่ กระดาษกุดจี (กระดาษตังโก) ผ้า ตุงตึง ลูกปัด

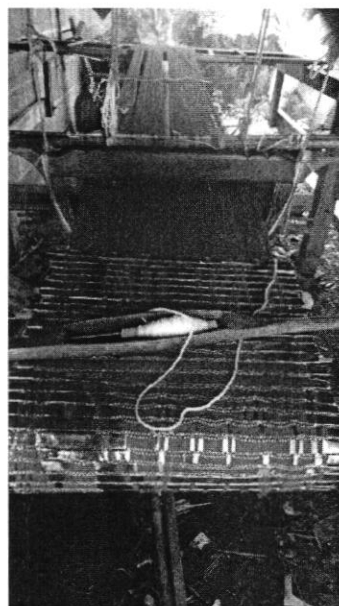
จักตอก (จ้างทำ 100 เส้น/10 บาท) ตัดด้วยกระดาษกุดจี (กระดาษตังโก)

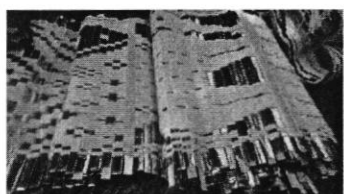
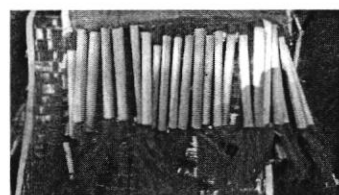
รูปม้า ดูจากหมอนขีด

รูปช้าง ดูจากขวดเปียร์ช้าง

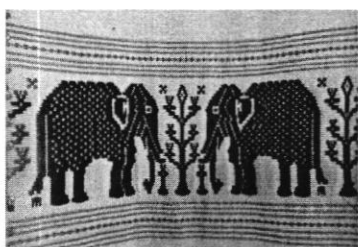
กรอด้วยใส่กง คั่น (เป็นเครือ) ใส่หลักเผื่อ เพื่อทำเส้นยืน สืบ (ต่อใส่ฟืม) ทอ+เก็บลาย
โดยวิธีการขีดเก็บลายด้วยไม้เก็บขีด เหมือนกับการทำหมอนขีด สอดไม้ไผ่คั่นให้เป็นลวดลาย
รูปแบบลายดูจากวัตถุสิ่งของใกล้ตัว หรือภาพต่างๆ ที่พบเห็นและคิดว่าสวยงาม มีความหมาย

ตัดเจียนขอบรุ้งให้เสมอกัน กู้นด้วยผ้าขาว/แดงตามขอบ
ใช้ไม้ไผ่ทำชายรุ้ง ประดับด้วยตุ้งติ้ง ลูกปัด ให้สวยงาม

ตัวอย่างลวดลายบนผืนธง

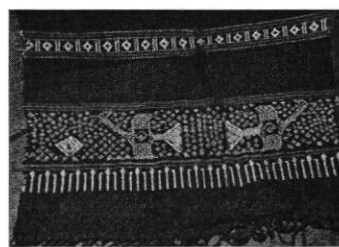
ลวดลายบนผืนธง ส่วนมากจะเป็นเครื่องสักการะ สัตว์พาหนะ วัตถุสิ่งของมงคล ถ้าเราทานอะไร จะได้านิสงส์เช่นนั้น เช่น ลายช้างม้า ถือว่าเป็นพาหนะของเจ้านาย จะเป็นคนร่ำรวย ลายปราสาท เชื่อว่า ภาพนั้นก็จะได้อยู่ในปราสาทบนสวรรค์ เป็นต้น พระอาจารย์เสวย ปากโรวัดตาแขก บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เล่าว่า ชาวอีสานนิยมนำภาพช้างมาเก็บขิดทำผ้าธง ตามตำนานเล่าขานเรื่องนางผมหมอม ในบุญผะเหวด 13 กัณฑ์ มีเรื่องชาติต่างๆ ของพระพุทธเจ้า 1 ในทศชาติคือ ชาติที่พระพุทธเจ้าเกิดเป็นช้าง มีลูกเป็นนางผมหมอมนั่นเอง

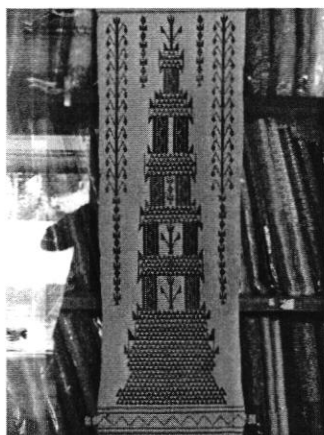
ลายช้าง

ลายนาค

ลายนก

ลายเจดีย์ 9 ชั้น

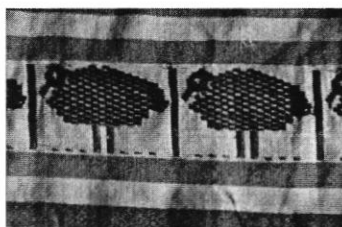
ลายกระถางดอกไม้

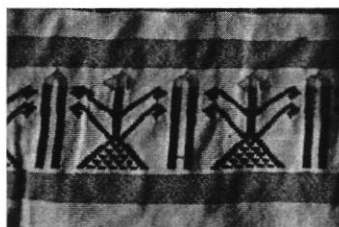
ลายม้า

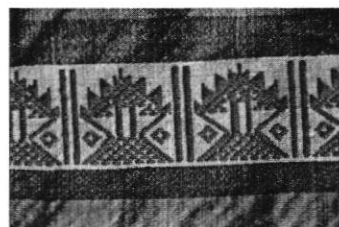
ลายช้าง ลายพาวัว

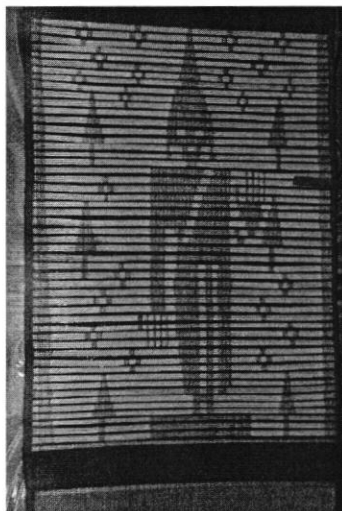
ลายนก

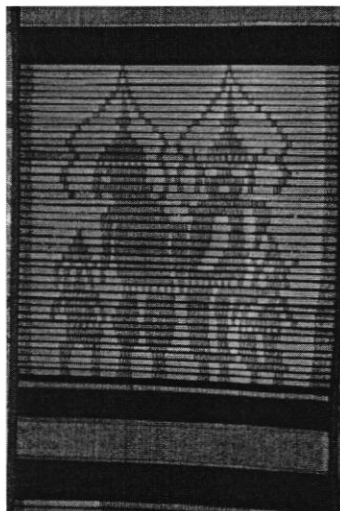
ลายต้นไม้

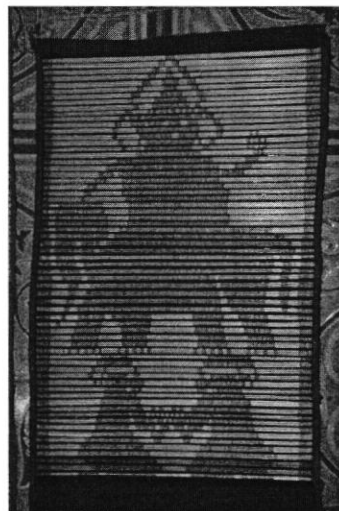
ลายศาลา

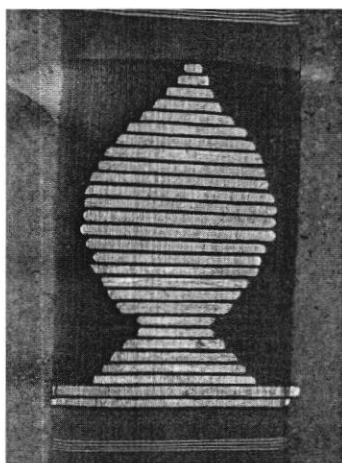
ลายพระใหญ่

ลายพระเวสสันดร นางมัทรี กัณหาขาลี

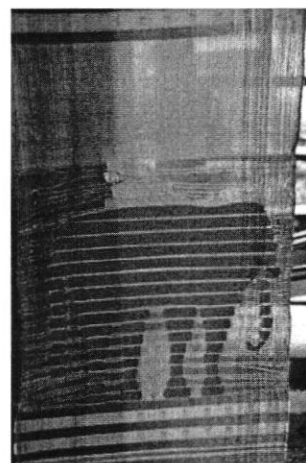
ลายแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง

ลายพานพุ่ม

ลายนกกระจอกเทศ

ลายช้าง

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานโครงการฯ มีลำดับ ภาพที่ ตามสารบัญภาพ

ภาพกิจกรรมการดำเนินโครงการ : บ้านทีก ศึกษา ชุมอีสาน

ภาพที่ 1 โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคร อำเภอภมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

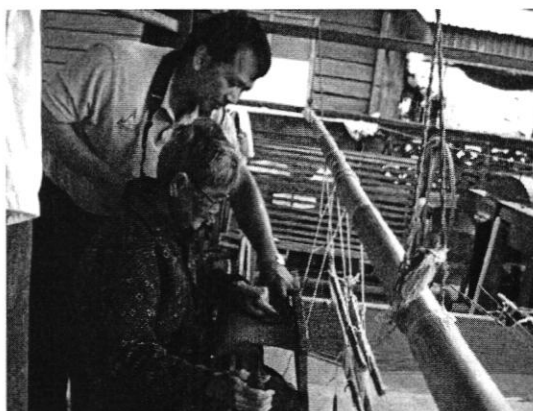
ภาพที่ 2 วัดท่ามาลานที (น้ำจัน) อำเภอภมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

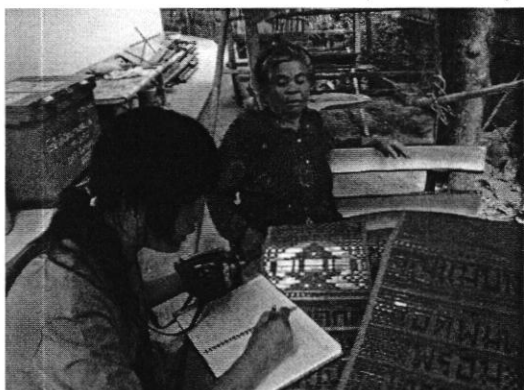
ภาพที่ 3 วัดโพธิ์ชัยเสมาราม (เมืองฟ้าแดด) บ้านเสม ต่าบลหนองแปน อำเภอภมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ 4 วัดสว่างโนนสูง หมู่ 9 เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

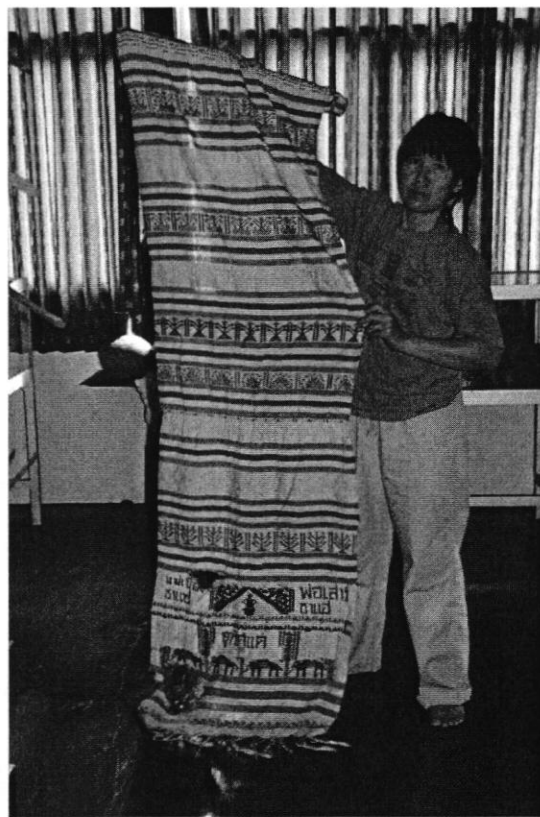

สัมภาษณ์นางทองแกม แสนอาจ อายุ 82 ปี 156 หมู่ 16 บ้านโนนรัง ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สัมภาษณ์นางหุ้ง ต่อพรหม อายุ 74 ปี 85 หมู่ 16 บ้านโนนรัง ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 5 บ้านโนนรัง ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

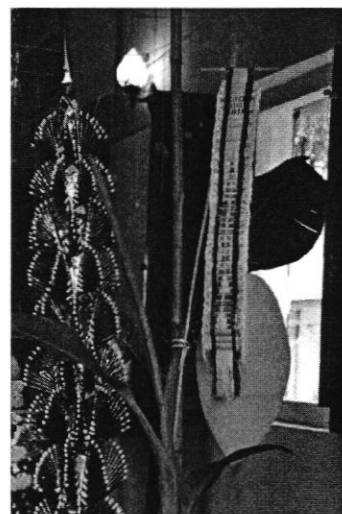
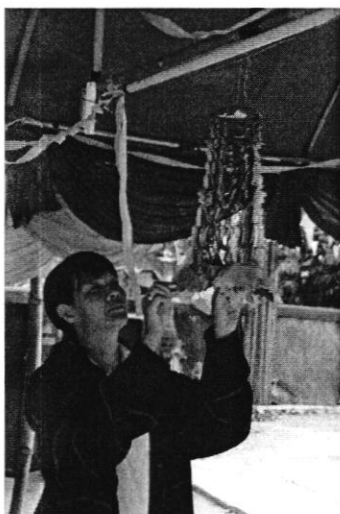

ภาพที่ 6 วัดสระโนน บ้านขามป้อม ตำบลขามป้อม อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

สัมภาษณ์นางลา บุญมี อายุ 77 ปี 97 หมู่ 8 บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

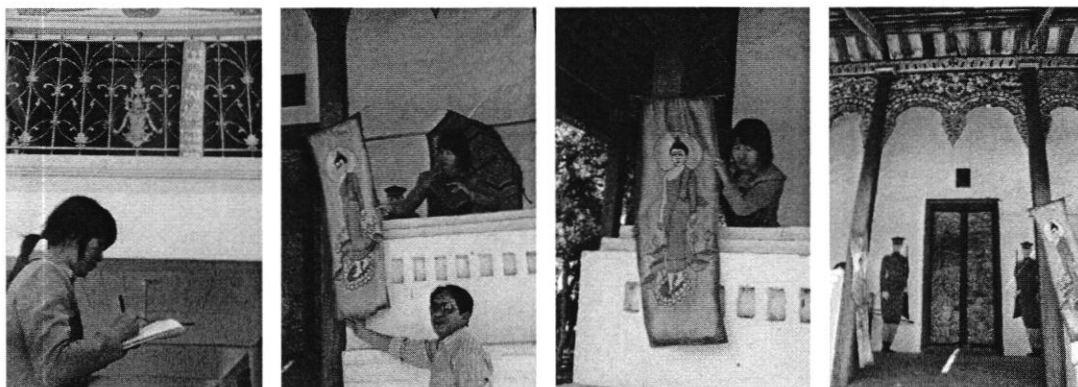
ภาพที่ 7 วัดไชยศรี บ้านสาวะถี ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 8 วัดโนนศิลา บ้านสำราญ ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

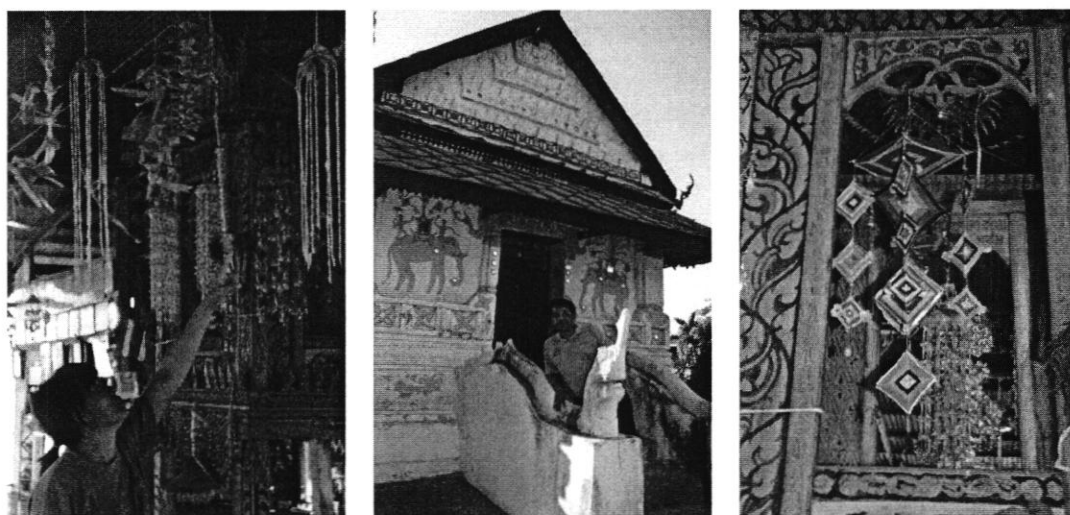
ภาพที่ 9 วัดพระพุทธฤทธิ์ธาราม (บ้านทางพาด) หมู่ 13 ตำบลดงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

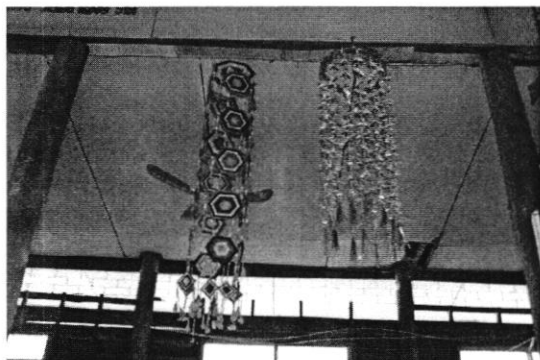
ภาพที่ 10 วัดโพธิ์ศรี ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 11 วัดศรีบุญเรือง บ้านท่ม ตำบลบ้านท่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 12 วัดสระทอง บ้านบัว ตำบลกุดเค้า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

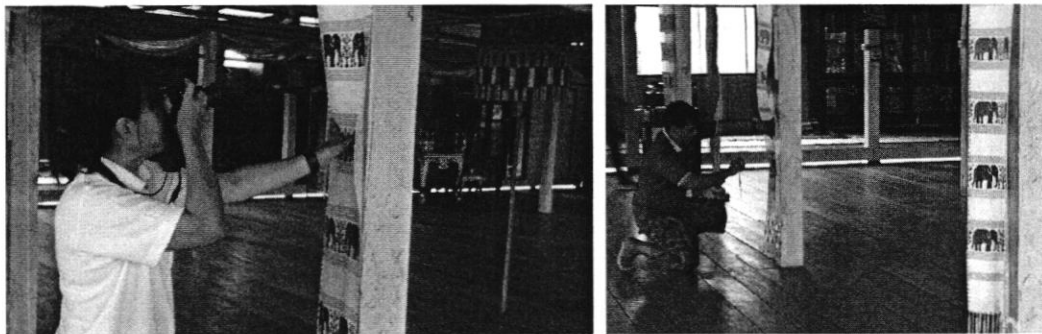
ภาพที่ 13 วัดสว่างสุทธาวาส บ้านหนองกุ้ง ตำบลศิลา อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

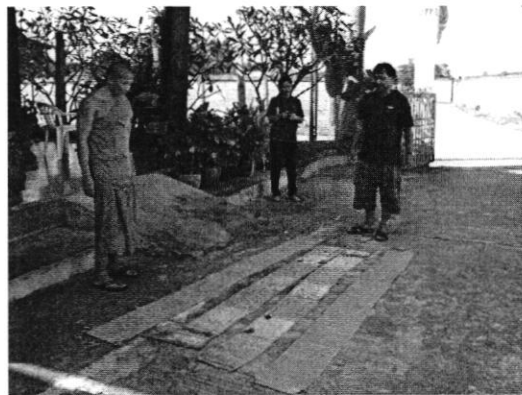
ภาพที่ 14 กลุ่มสตรีทอผ้าชนิดโนนทัน หมู่ 10 ตำบลหนองตุ้ม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

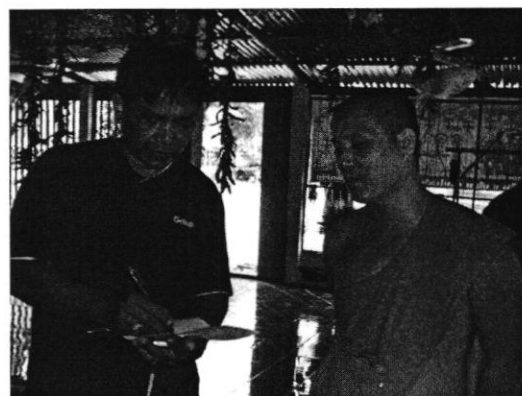
ภาพที่ 15 วัดตาแขก บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุ้ม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ 16 วัดบุญถนอมพัฒนาการ บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุ้ม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ 17 วัดโพธิ์ บ้านจอก ตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ 18 วัดศรีบุญเรือง บ้านสระเต้ ตำบลหนองไผ่ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

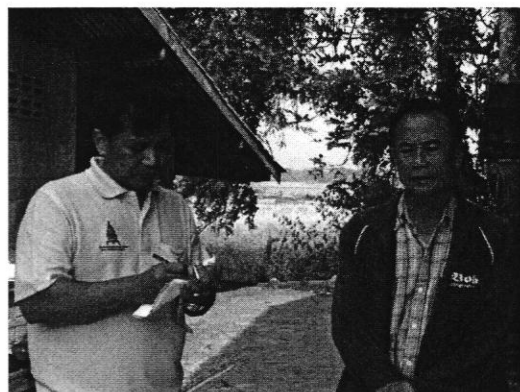
ภาพที่ 19 พิพิธภัณฑรัตนโมลีศรีโคตบุร วัดพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 20 ร้านใจดีสังฆภัณฑ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

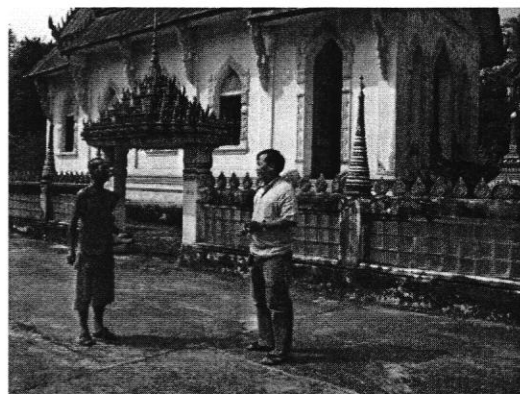
ภาพที่ 21 ร้านเฮงอู่สุนสังฆภัณฑ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

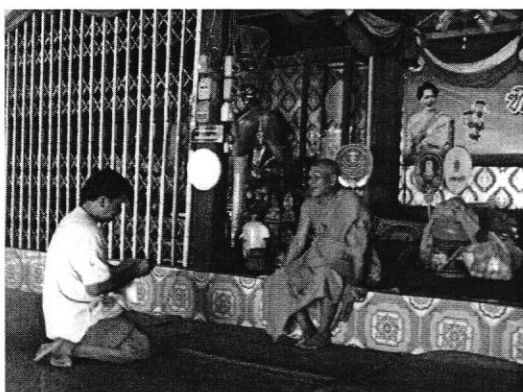
ภาพที่ 22 วัดจอมพราวาส บ้านสำราญ ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 23 วัดบึงฮี ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

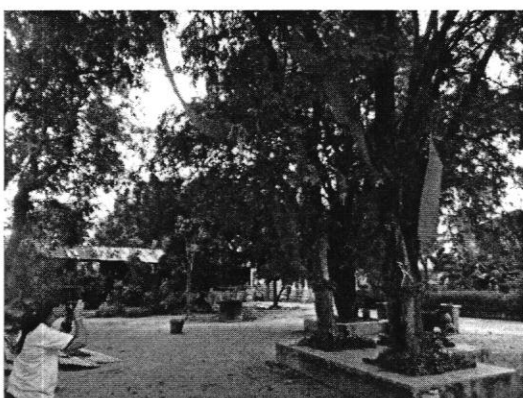
ภาพที่ 24 วัดมงคลบุรีศักดาราม ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

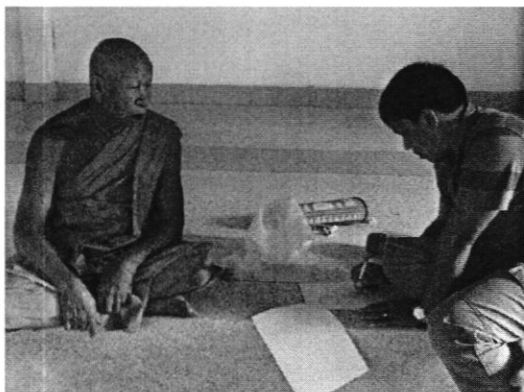
ภาพที่ 25 วัดมงคลรัตนาราม บ้านดงต้อม ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

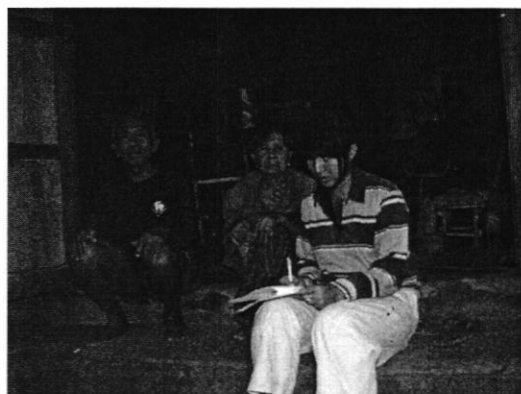
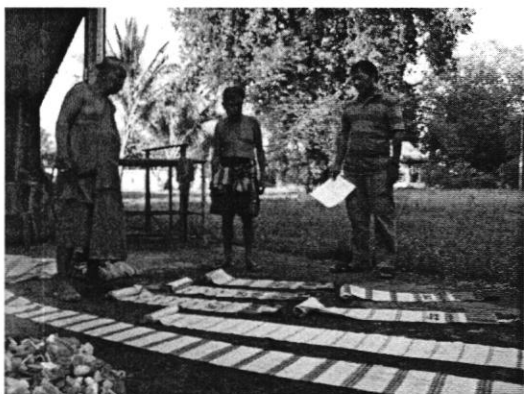
ภาพที่ 26 วัดศิริพุทธาราม บ้านท่าควาย ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 27 วัดสว่างสุวรรณาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 28 วัดบ้านโจด ตำบลขามสมบูรณ์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 29 วัดใหม่สามัคคีธรรม บ้านโคกเพ็ด ตำบลลูกจอก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 30 วัดเทพรังสรรค์ ตำบลบ้านยาง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 31 บ้านหนองไผ่ หมู่ 10 ตำบลบ้านแขวง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 32 วัดบรมคงคา บ้านแขวง ตำบลบ้านแขวง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 33 วัดมณีจันทร์ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

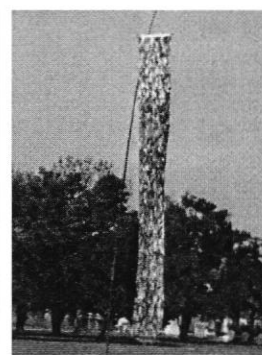
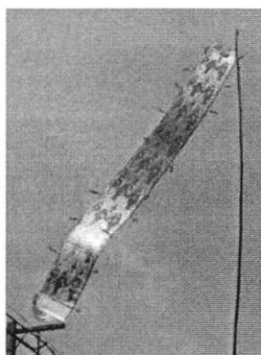
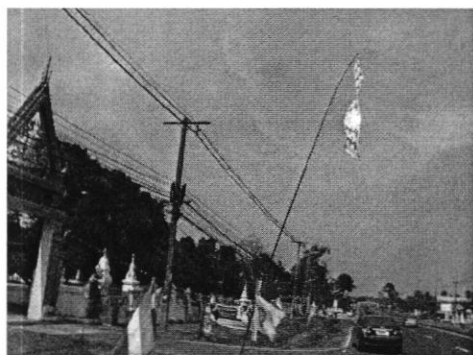
ภาพที่ 34 วัดจันทร์ประสิทธิ์ บ้านโนน หมู่ 3 ตำบลโนนทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

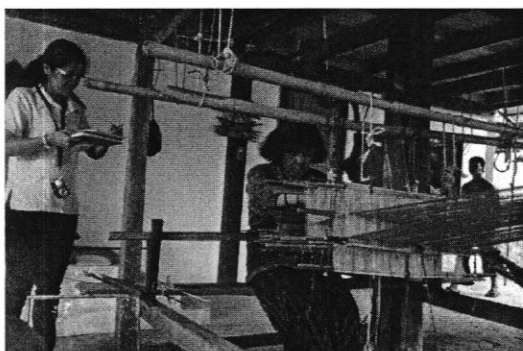
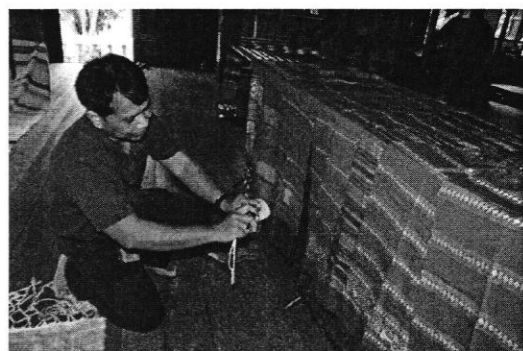
ภาพที่ 35 วัดบ้านหนองแหวนนาราม ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

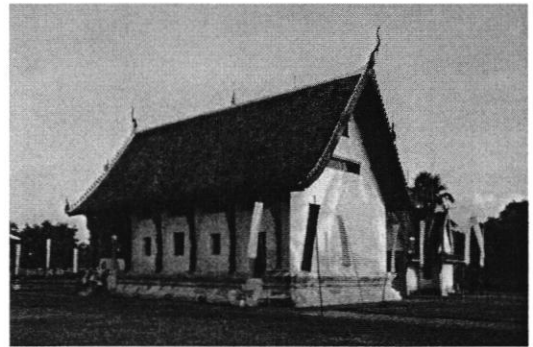
ภาพที่ 36 วัดอัมพวัน บ้านม่วง ตำบลเกิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

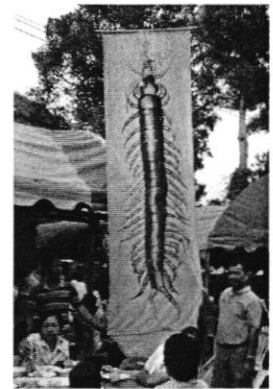
ภาพที่ 37 วัดสุภาภรณ์นิคมธรรมาราม อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 38 วัดนาอุดมวราราม หมู่ 6 ตำบลนาอุดม อำเภอนิคมน้ำส้วม จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 39 วัดมโนภิรมย์ อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 40 งานบุญอุฎฐะ เทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

ภาพที่ 41 ประเพณีแห่มาลัยข้าวตอก เทศบาลตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

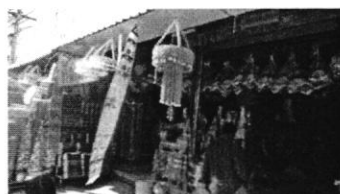
ภาพที่ 42 วัดศรีธาตุ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ภาพที่ 43 วัดศรีอัมพวัน บ้านดงยาง ตำบลบากเรือ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

ภาพที่ 44 วัดธาตุ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 45 ร้านขายสังฆภัณฑ์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

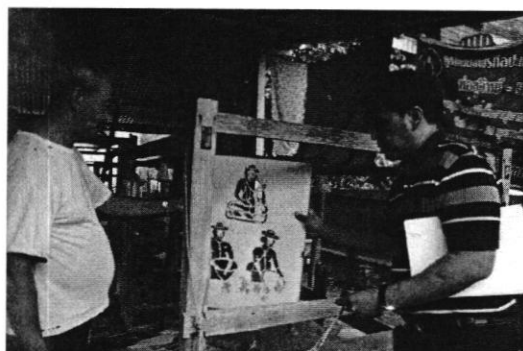
ภาพที่ 46 งานบุญผะเหวด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 47 บ้านแซงแหลม ตำบลแสนชาติ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 48 บ้านบึงโดน ตำบลแสนชาติ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

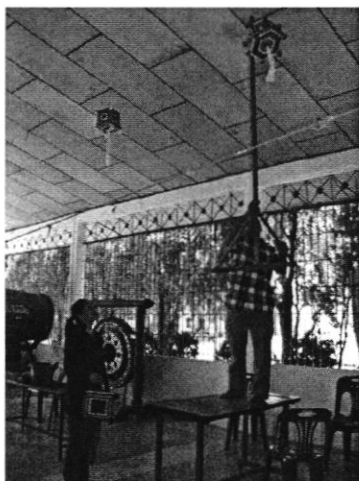
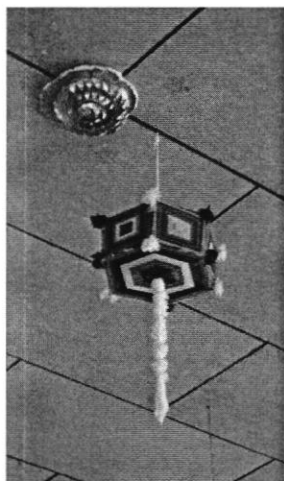
ภาพที่ 49 ศูนย์เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน สาขาช่างฝีมือสิ่งถักทอ บ้านหนองตู ตำบลธงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 50 กลุ่มทอผ้าไทเลย บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

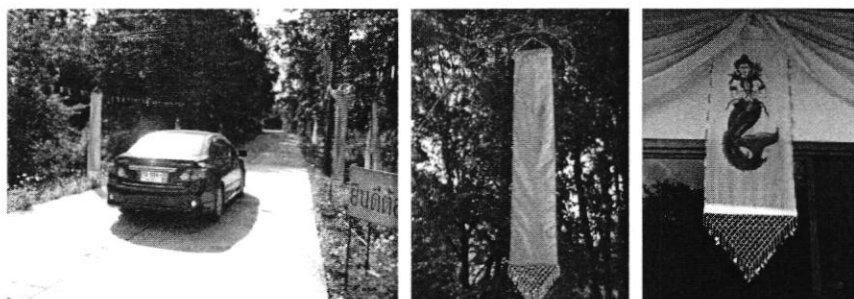
ภาพที่ 51 แม่บ้านทอธงถวายวัดจอมมณี บ้านปากเป่ง ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

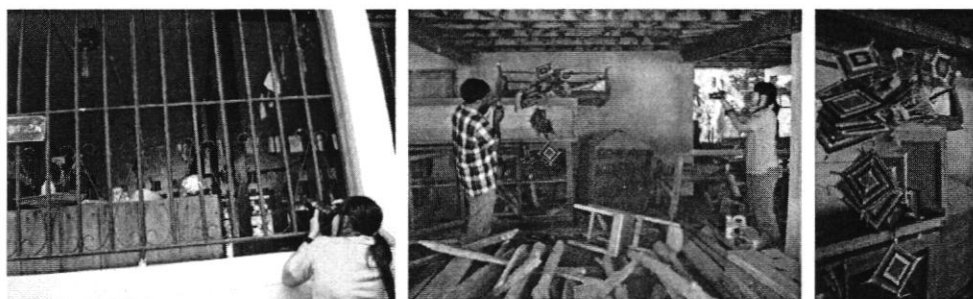
ภาพที่ 52 วัดจอมมณี บ้านปากเป่ง ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

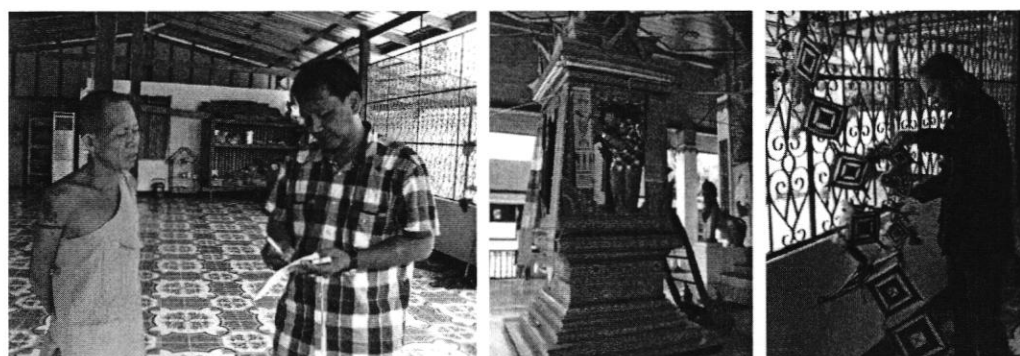
ภาพที่ 53 วัดตาดชาพัฒนาราม ตำบลตาดชา อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

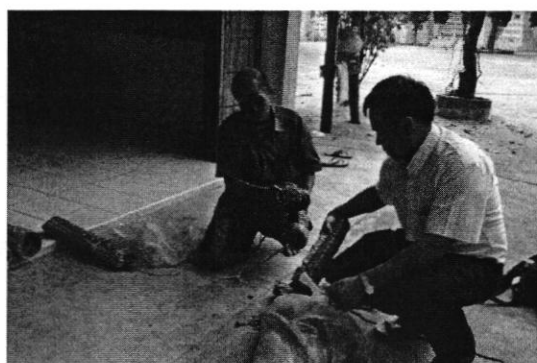
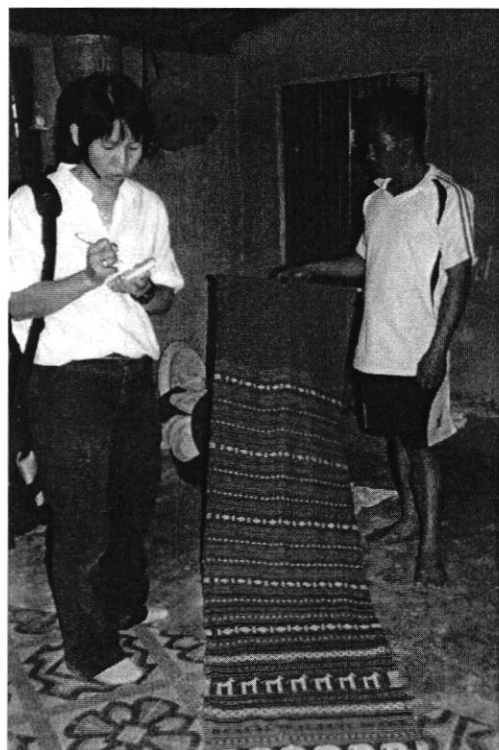
ภาพที่ 54 วัดป่าพุทธุกนุสรณ์ (วัดป่าไร่พวย) บ้านไร่พวย ตำบลตาดชา อำเภอนองหิน จังหวัดเลย

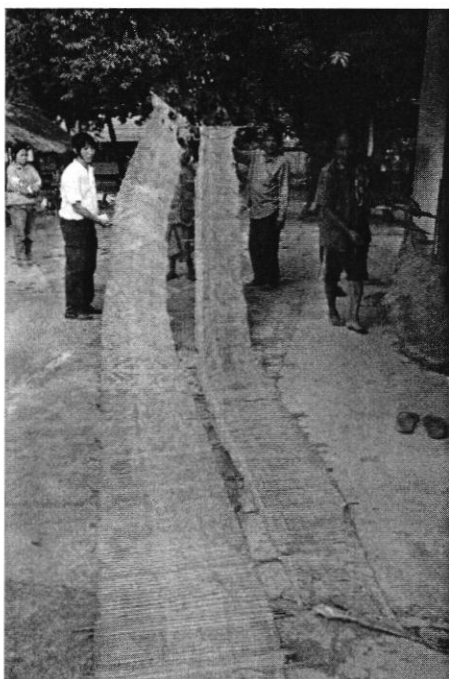

ภาพที่ 55 วัดศรีชมชื่น บ้านวังสะพุง หมู่ 9 ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

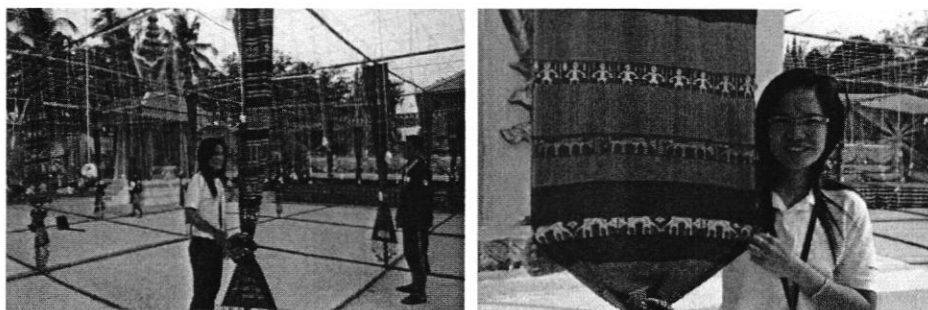

ภาพที่ 56 วัดศรีสัตตนาคน บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

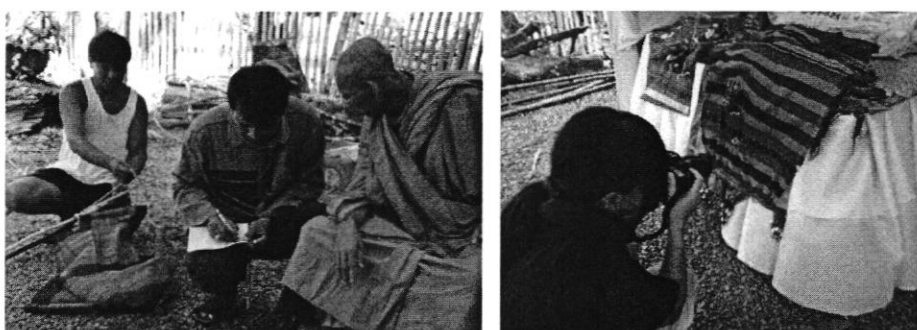

ภาพที่ 57 บ้านหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 58 วัดโพธิ์ศรี บ้านละทาย ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

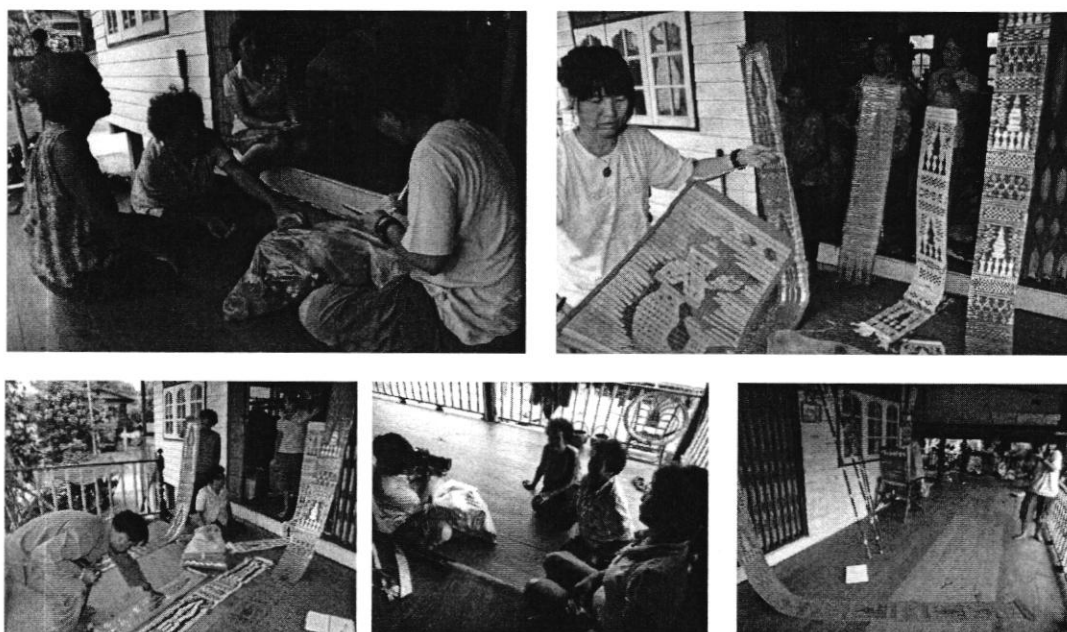
ภาพที่ 59 บ้านอีเซ ตำบลอีเซ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ

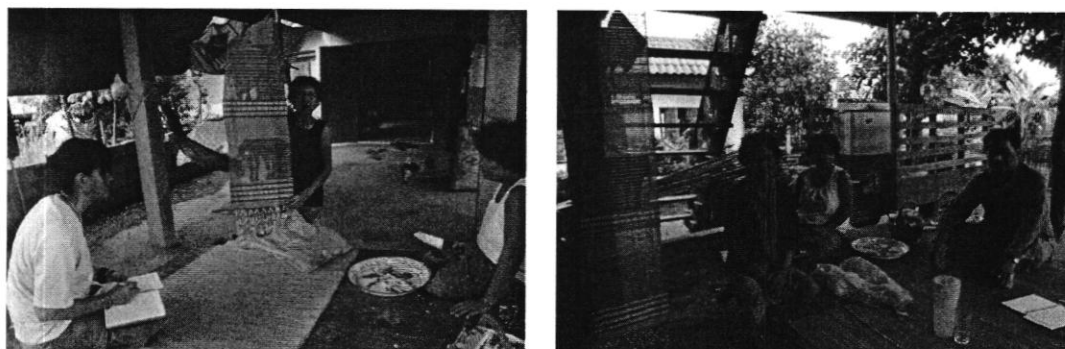
ภาพที่ 60 บ้านโพธิ์ทราย หมู่ 3 ตำบลหนองบัว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

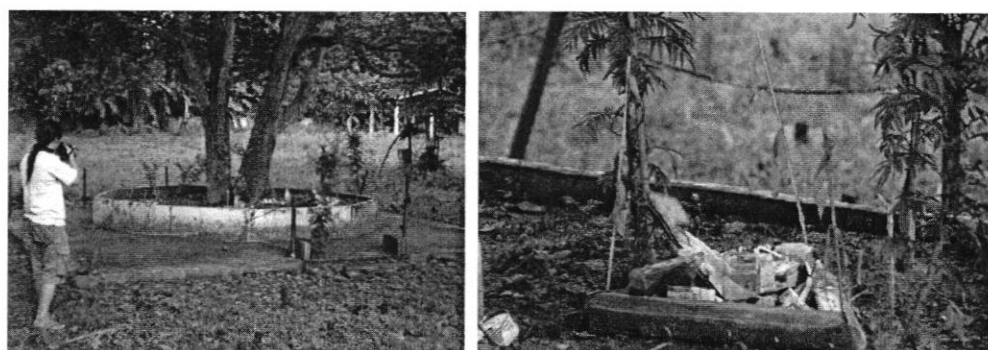
ภาพที่ 61 รุ่งอำเภไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

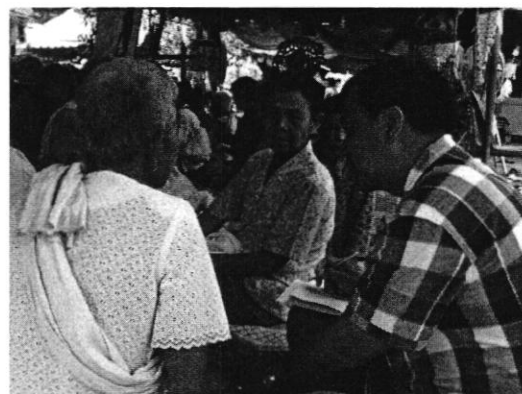
ภาพที่ 62 บ้านแร่ ตำบลแร่ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

ภาพที่ 63 บ้านไฮหย่อง ตำบลไฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

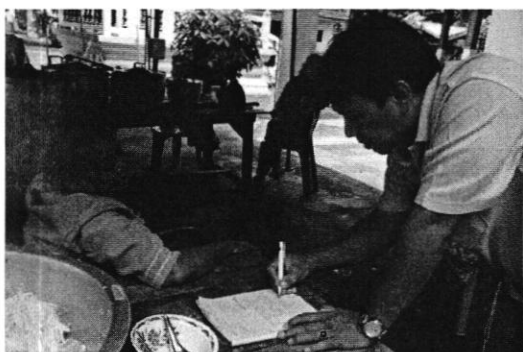
ภาพที่ 64 วัดป่าโนโรธรรคาลัย อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

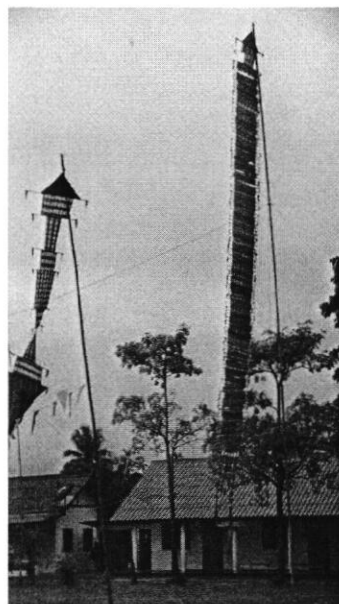
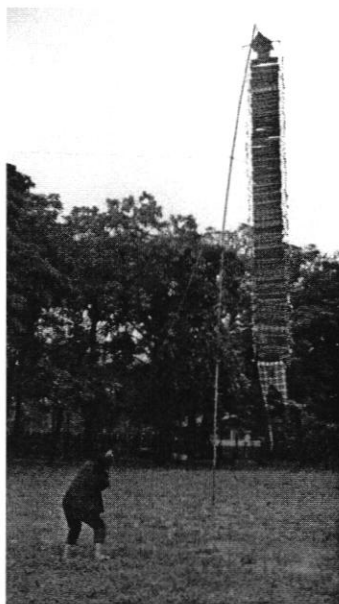
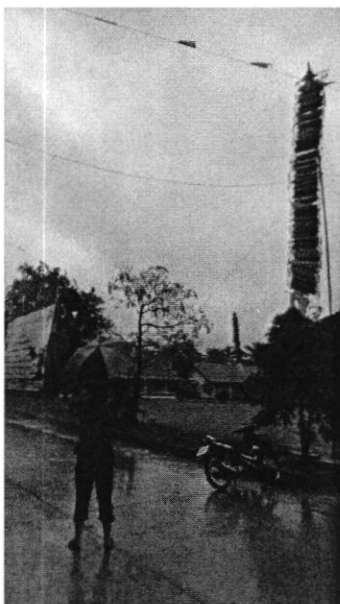
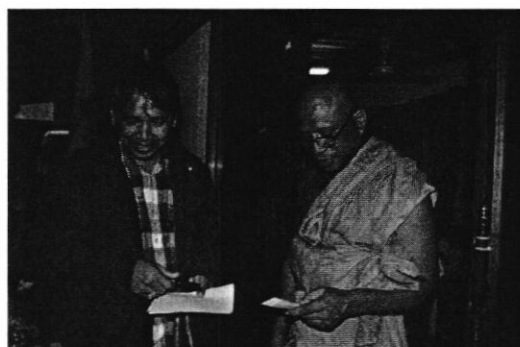
ภาพที่ 65 งานบุญกฐิน ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

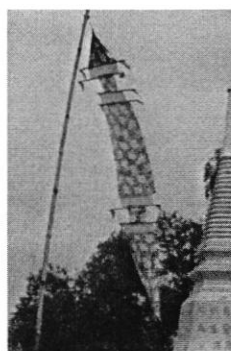
ภาพที่ 66 บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

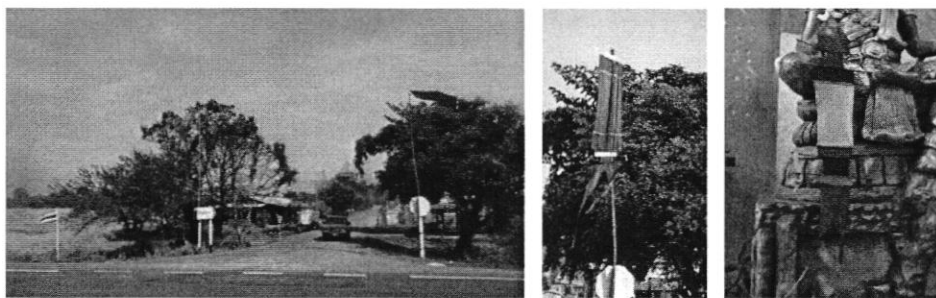
ภาพที่ 67 วัดชัยประโคน (บ้านเสม็ดน้อย) หมู่ 6 ตำบลสลักได อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

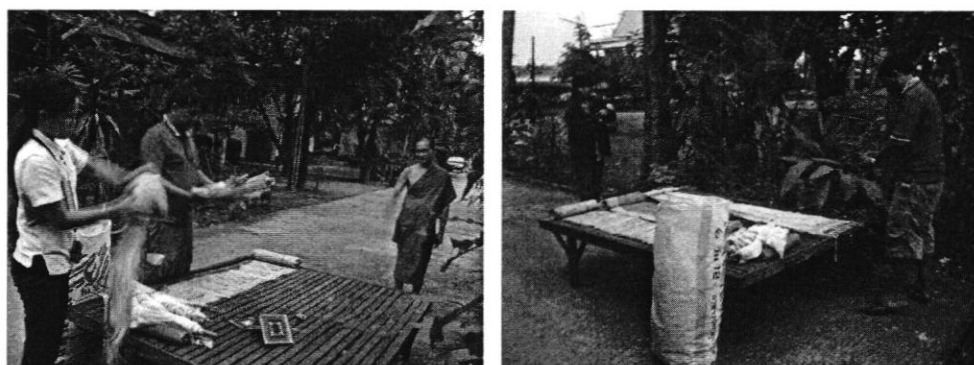
ภาพที่ 68 วัดทักษิณวารีสิริสุข ตำบลลำดวน อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 69 วัดบ้านฉันทเพล หมู่ 1 ตำบลปราสาททอง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

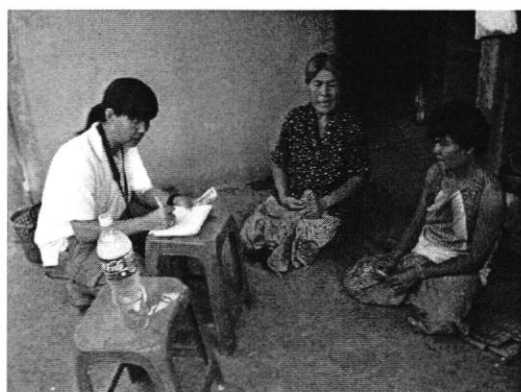
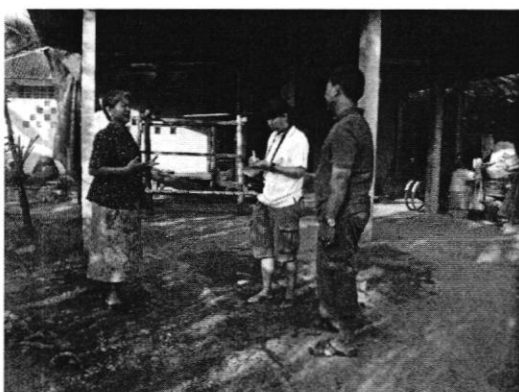
ภาพที่ 70 วัดอมรินทร์าราม บ้านตาเตียว ตำบลตาเบา อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

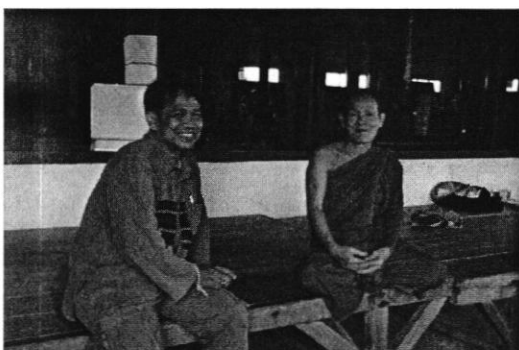
ภาพที่ 71 วัดศรีสะอาด บ้านโคกคอน อำเภอบำบ่ง จังหวัดหนองคาย

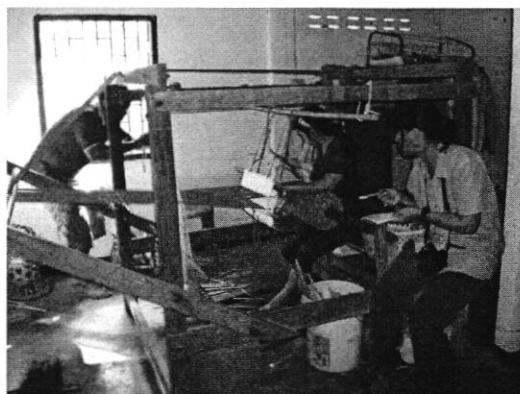
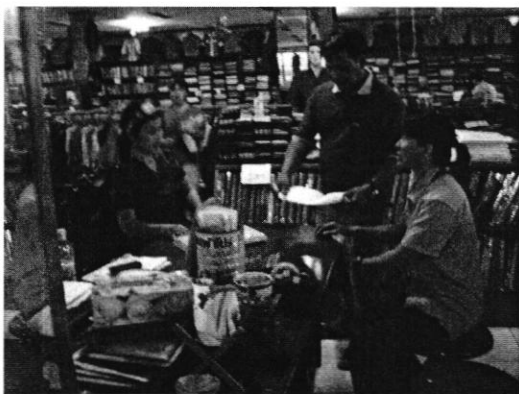
ภาพที่ 72 วัดศรีคุณเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพที่ 73 วัดศรีอัมพร บ้านหนองแก ตำบลหนองแก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

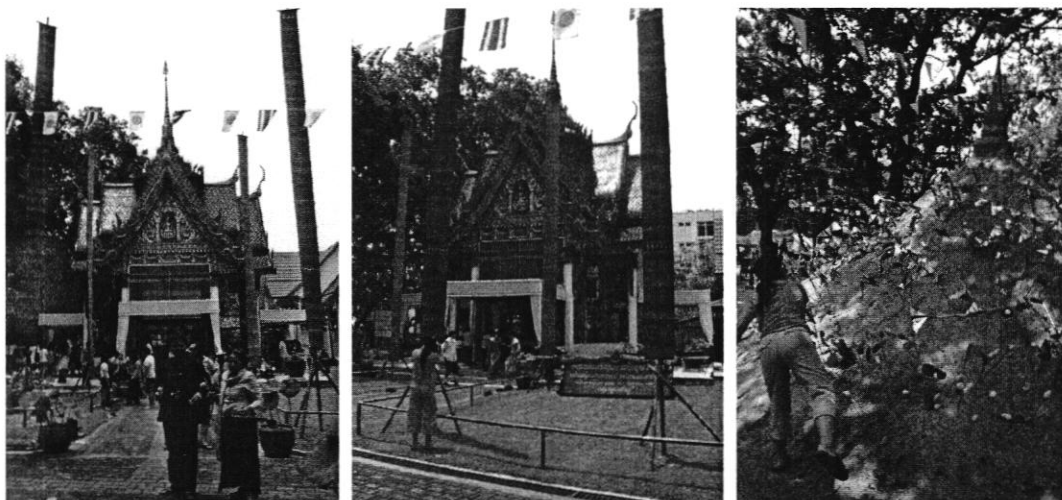
ภาพที่ 74 วัดโนนศิลา ตำบลโคกก่ง อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

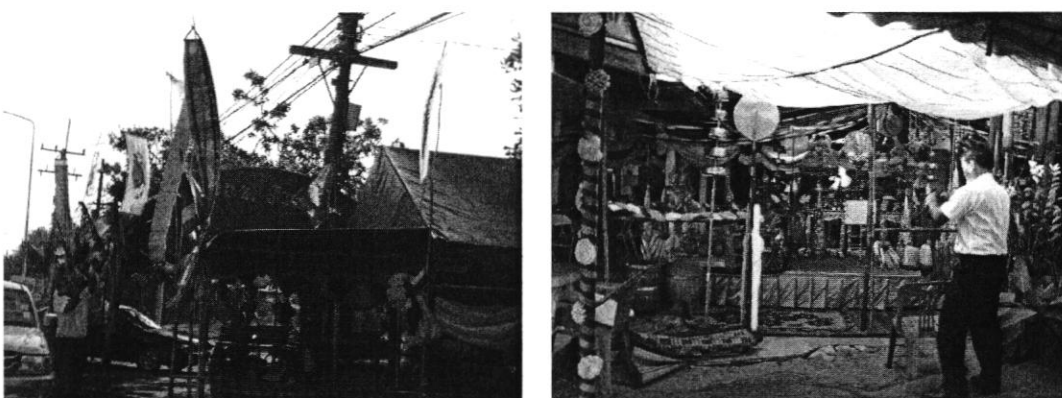
ภาพที่ 75 บ้านถ่อนใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

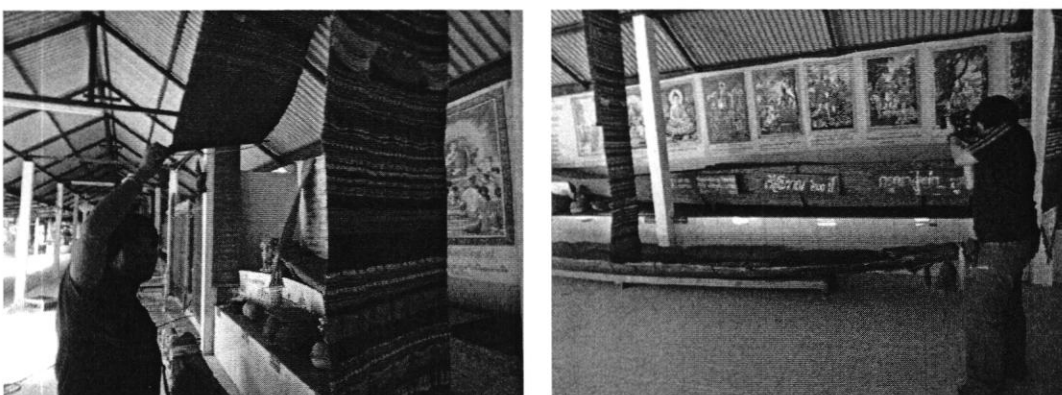
ภาพที่ 76 วัดโนนเตื่อ หมู่ 16 ตำบลบ้านตาด อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ 77 งานบุญสงกรานต์ วัดศรีอุบลรัตนารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 78 งานบุญกฐินแม่อำไผ่ ตำบลท่าลาด อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 79 วัดสว่างพิมพ์ธรรม บ้านสว่าง ตำบลสว่าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคผนวก ง

ฐานข้อมูลฐานอีสาน และคู่มือการใช้งาน

ฐานข้อมูลฐานอีสาน

ฐานข้อมูลฐานอีสาน

และภูมิปัญญาท้องถิ่น

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กนก-ศิลป-ผูกพันและการออกแบบ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เว็บไซต์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ☐ ศึกษา
- ☐ ปานกลาง
- ☐ พอใช้
- ☐ ควรปรับปรุง

สถิติการใช้งานเว็บไซต์

ดูหน้า	1 คน
รวม	4 คน
เฉลี่ย	166 คน
ใช้	166 คน
ทั้งหมด	467 คน

เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2554

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2553

งานหัตถกรรมจักสาน

ในภาคอีสาน

ผู้จัดทำ: สรวิทย์ ธิราช

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2553

ภูมิปัญญา

ผู้จัดทำ: สรวิทย์ ธิราช

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2553

ผ้าทอพื้นเมืองอีสานใต้

ผู้จัดทำ: สรวิทย์ ธิราช

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2553

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

ในภาคอีสาน

ผู้จัดทำ: สรวิทย์ ธิราช

ข้อมูล

ข้อมูล

ข้อมูล

ข้อมูล

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2553
 สรวิทย์ ธิราช โทร.081-9679527 • สรวิทย์ ธิราช โทร.081-7900290

ฐานข้อมูลงานหัตถกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภาครัฐ-ภาคประชาสังคม-ภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา

หมวดหมู่ : ศิลปกรรม

นิยาม : 124 95.4%

ประเภทงาน : 4 13.1%

ผลใช้ : 1 10.8%

ควรปรับปรุง : 1 0.8%

มีผู้ทำในเขต จำนวน : 130 คน

สถิติการเยี่ยมชมเว็บไซต์

- ☐ ขณะนี้ 1 คน
- ☐ หนึ่ง 6 คน
- ☐ เก้า 158 คน
- ☐ สิบ 158 คน
- ☐ เก้าหมื่น 459 คน

เริ่ม 14 พฤศจิกายน 2554

ฐานข้อมูลงานหัตถกรรม

ผู้จัดทำโครงการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ธิษฐาน
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หลักการและเหตุผล :

งานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

งานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

วัตถุประสงค์ :
ศึกษาและรวบรวมข้อมูลงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรี และเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อมูลเบื้องต้น : [คลิกเพื่อดูข้อมูล] [คลิกเพื่อดูภาพ]

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภาครัฐ-ภาคประชาสังคม-ภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา 2554
ลิขสิทธิ์โดย : ผศ.ดร.ประจักษ์ ธิษฐาน โทร 091-9679527 • ผศ.ดร.ศิริกัญญา ธิษฐาน โทร 091-7900239

ฐานข้อมูลงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภาครัฐ-ภาคประชาสังคม-ภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

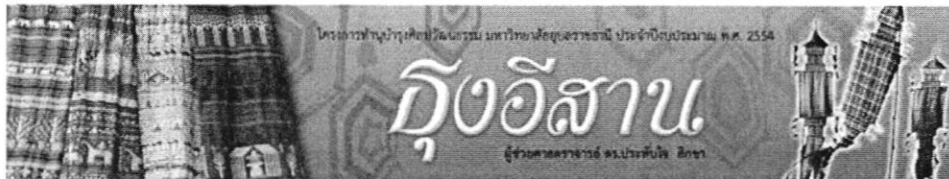
ฐานข้อมูลงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้จัดทำโครงการ : ผศ.ดร.ประจักษ์ ธิษฐาน

ID	แหล่งที่มาของงาน	แหล่งผลิตงาน	ความเป็นมา	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	+
0001	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนพินิจ ต่อสูรย์วิทยาสาร : บ้านเลขที่ ด้านหน้าโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	"ไม่ทราบแหล่งผลิต : กลุ่มผลิต"	...	...	0
0002	วัดท่าบ่อทราย (วัดท่าบ่อทราย) ด้านหน้าโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	"ไม่ทราบแหล่งผลิต : กลุ่มผลิต"	มีงานฝีมือที่ทำจากดินเผา และเครื่องปั้นดินเผา	...	0
0003	วัดท่าบ่อทราย (วัดท่าบ่อทราย) ด้านหน้าโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	"ไม่ทราบแหล่งผลิต : กลุ่มผลิต"	...	...	0
0004	วัดท่าบ่อทราย (วัดท่าบ่อทราย) ด้านหน้าโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	"ไม่ทราบแหล่งผลิต : กลุ่มผลิต"	...	...	0
0005	นางสาวอภิญญา อภิญญา บ้านเลขที่ 156 หมู่ 16 ตำบลท่าบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	...	...	นางสาวอภิญญา อภิญญา	0
0006	วัดท่าบ่อทราย (วัดท่าบ่อทราย) ด้านหน้าโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	"ไม่ทราบแหล่งผลิต : กลุ่มผลิต"	...	...	0

คู่มือการใช้งาน

บันทึกฐานอีสาน

ข้อมูล

การเพิ่มข้อมูล เลือกคลิกดังรูป

เลือกเพิ่มข้อมูล

+ เพิ่มข้อมูล ดูข้อมูลทั้งหมด ค้นหาข้อมูล แหล่งที่พบ คำค้น ค้นหา

ID	แหล่งที่พบ	แหล่งผลิต	ความเป็นมา	ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิต
0001	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนเจ้า เดดสูงบางวิทยาคาร : บ้านเขมา ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ...	ไม่ทราบแหล่งผลิต : กลุ่มผลิต	...	...

แสดงรายการเครื่องมือที่ทำงานดังนี้

+ เพิ่มข้อมูล

บันทึกเพิ่มข้อมูล

- 1 แสดงรายละเอียด ที่เกี่ยวกับข้อมูล
- 2 แสดงการบันทึกเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มรายละเอียดตามต้องการ
- 3 เพิ่มรูปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
- 4 แสดงการเลือกมาแก้ไขข้อมูล
- 5 ลบข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เลือก

บันทึกเพิ่มข้อมูล

ให้เลือกดังนี้ + เพิ่มข้อมูล จักเห็นดังรูป

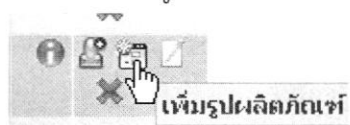

☐ รหัสข้อมูล	0001	☐ ชื่อเรียกภาคพื้น	สูง
☐ แหล่งที่มาสูง			
1.	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน	เบอร์โทร	
	ที่อยู บำรุงสถาน ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์		
2.	ที่อยู	เบอร์โทร	
3.	ที่อยู	เบอร์โทร	
4.	ที่อยู	เบอร์โทร	
5.	ที่อยู	เบอร์โทร	
☐ แหล่งผลิตสูง			
1.	ไม่ทราบแหล่งผลิต	ที่อยู	
2.		ที่อยู	
3.		ที่อยู	
4.		ที่อยู	
5.		ที่อยู	
☐ ผู้ให้ข้อมูล			
1.	-	อายุ	-
ที่อยู	-		
เบอร์โทร	-	สถานะ	-
2.	-	อายุ	-
ที่อยู	-		
เบอร์โทร	-	สถานะ	-
3.	-	อายุ	-
ที่อยู	-		
เบอร์โทร	-	สถานะ	-
☐ ความเป็นมาเกี่ยวกับสูง	-		
☐ ความเกี่ยวข้องกับสูง	-		
☐ การใช้สูง	ใช้ตามท้องในงานแสดงโป่งกลางของนักเรียน		
☐ สภาพปัจจุบัน	-		
☐ ลักษณะการผลิต	-		
☐ ขั้นตอนการผลิต	ทำด้วยไม้ไผ่ ลูกปัด หนองไม้เหลาสดสีน้ำตาลกับทาสีแดงสูง		
☐ การผลิต	-		
☐ เทคนิคการผลิต	โดยวิธีการปั้นด้วยมือ ด้วยไม้กับเหล็ก		
☐ ตัวอย่างสูงที่ผลิตที่พบ	สูงสี		
☐ ลักษณะการจำหน่าย	-		
☐ ตัวอย่างราคาขายบนกับสูง	-		
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสูง			
1.	-	อายุ	-
ที่อยู	-	เบอร์โทร	-
2.	-	อายุ	-
ที่อยู	-	เบอร์โทร	-
3.	-	อายุ	-
ที่อยู	-	เบอร์โทร	-
4.	-	อายุ	-

4.		อายุ	
ชื่อ		เบอร์โทร	
5.		อายุ	
ชื่อ		เบอร์โทร	
บันทึกข้อมูล กรอกใหม่			

เมื่อบันทึกเสร็จแล้วให้เลือกบันทึกข้อมูล จักได้รูปดังนี้

เมื่อบันทึกข้อมูลเสร็จแล้วเราก็สามารถนำรูป รูป เพิ่มได้โดยเลือกที่เพิ่มรูปภาพดังรูป

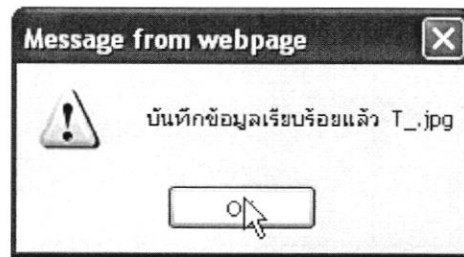

[X] ปิดหน้าต่างนี้

เพิ่มรูปภาพผลิตภัณฑ์	IDCODE : 0001	Browse...	อัปเดต
เลือกรูปภาพ :			
ชื่อรูปภาพ			

1.เลือก Browser

พัฒนาโดย ฐานข้อมูลงานหัตถกรรมจักสานในภาคอีสาน โทร.087-6410482

[X] ปิดหน้าต่างนี้

เพิ่มรูปภาพผลิตภัณฑ์

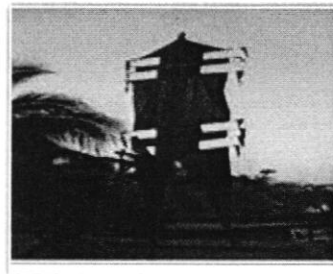
IDCODE : 0001

เลือกรูปภาพ :

Browse...

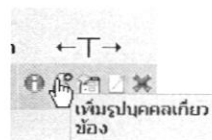
อัปโหลด

ชื่อรูปภาพ

ธงเขมรคันไทย ✕

เพิ่มบุคคล

ให้เลือกดังรูป

แล้วจกเห็นดังนี้

[X] ปิดหน้าต่างนี้

เพิ่มรูปภาพบุคคล IDCODE : 0014

เลือกไฟล์: ไม่ได้เลือกไฟล์ใด

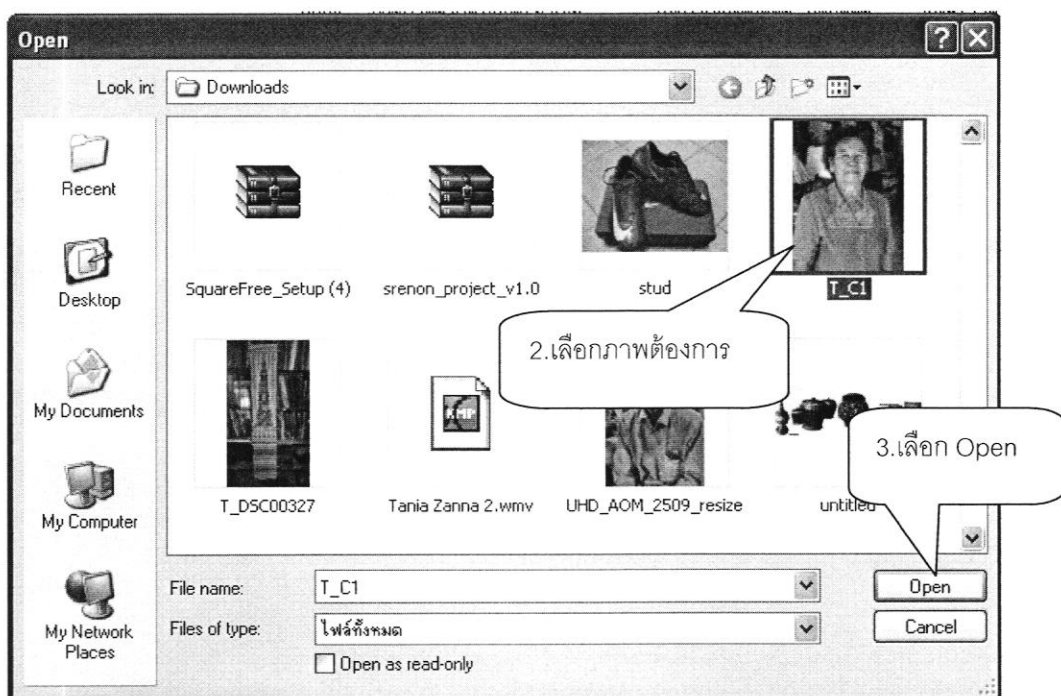
ชื่อบุคคล:

ระเบียบ เข็มภูเขาศิยา ✕

ฐานข้อมูลงานเหตุการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.เลือก Browser

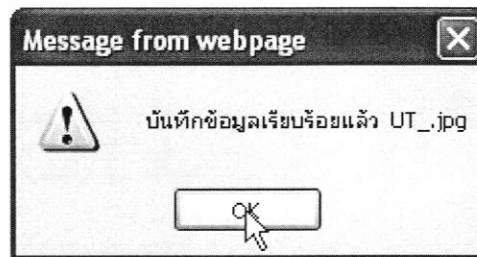

[X] ปิดหน้าต่างนี้

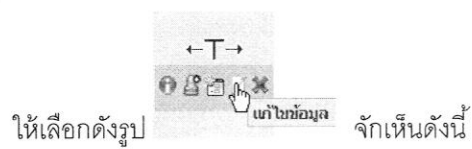

เพิ่มรูปภาพบุคคล
IDCODE : 0009

เลือกไฟล์ :
อัปโหลด

ชื่อบุคคล :

แก้ไขข้อมูล

☐ รหัสข้อมูล	0001	☐ ชื่อสูง	สูง
☐ แหล่งที่มาของ		☐ ชื่อสถานที่	บ้านดอนจันทร์
สถานที่	บ้านดอนจันทร์		
ที่อยู่	อำเภอวังน้ำเขียว		
เบอร์โทร			
☐ แหล่งผลิตสูง		☐ กลุ่มเมล็ด	คนดี
ชื่อแหล่งผลิต			
☐ ผู้ให้ข้อมูล		☐ อายุ	30
1. ผู้ให้ข้อมูล			
ที่อยู่		☐ สถานะ	-
เบอร์โทร		☐ อายุ	-
2. ผู้ให้ข้อมูล		☐ สถานะ	-
ที่อยู่		☐ อายุ	-
เบอร์โทร		☐ สถานะ	-
3. ผู้ให้ข้อมูล		☐ อายุ	-
ที่อยู่		☐ สถานะ	-
เบอร์โทร			
☐ ความเป็นมา	ความเชื่อ		
☐ ความเชื่อเกี่ยวกับสูง	ช้าง		
☐ การใช้สูง			
☐ สภาพปัจจุบัน			
☐ ลักษณะการผลิต			
☐ วัสดุที่ใช้ผลิต			
☐ การผลิต			
☐ เทคนิคการผลิต			
☐ ตัวอย่างสูงที่ผลิตทั้งหมด			
☐ ตัวอย่างผลงานลายบนสูง			
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ผลิต			
1. ผู้ให้ข้อมูล		☐ อายุ	-
ที่อยู่		☐ เบอร์โทร	-
2. ผู้ให้ข้อมูล		☐ อายุ	-
ที่อยู่		☐ เบอร์โทร	-
3. ผู้ให้ข้อมูล		☐ อายุ	-
ที่อยู่		☐ เบอร์โทร	-

☐ บันทึกข้อมูล ☐ ยกเลิกข้อมูล

เมื่อแก้ไขเสร็จแล้วให้บันทึกข้อมูล

ลบข้อมูล

